

UNIVERSITAT_{DE}
BARCELONA

LES BARRERES INVISIBLES DE LA
INTEGRACIÓ ESCOLAR DELS INFANTS
SORDS IMPLANTATS

Autora: Jana Esteve Garcia

Tutora: Yolanda Insa Sauras

Treball Final de Grau - Modalitat A

Grau de Mestre d'Educació Infantil

Juny 2025

6 crèdits

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ DE LA TEMÀTICA DEL TFG	6
2. MARC CONCEPTUAL, TEÒRIC I CONTEXTUAL	7
2.1. Discapacitat auditiva	7
2.1.1. Causes de la discapacitat auditiva	8
2.1.2 Graus de discapacitat auditiva	8
2.2. La sordesa profunda	9
2.3. Els implants coclears	9
2.4. L'impacte de la sordesa en el desenvolupament global de l'infant implantat	11
2.5. El suport logopèdic a l'Educació Infantil	12
2.5.1. Els objectius i enfocaments del suport logopèdic	13
2.6. El paper de les famílies	14
3. OBJECTIUS DEL TFG	16
4. METODOLOGIA DEL TREBALL	17
4.1. Context i participants	17
4.2. Tècniques i instruments de recollida de dades	17
4.3. Procediment de recollida de dades	18
4.4. Anàlisi de les dades	19
5. RESULTATS, INTERPRETACIÓ I DISCUSSIÓ	22
5.1. Resultats obtinguts	22
5.2. Interpretació i discussió	25
5.3. Implicacions educatives	28
6. CONCLUSIONS GENERALS	30
6.1. Conclusions	30
6.2. Objectius assolits i limitacions	31
6.3. Noves línies de recerca	31
6.4. Reflexió personal sobre la meva experiència al realitzar el TFG	32
7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	33

ÍNDIX DELS ANNEXOS

1. Resultats dels qüestionaris	1
Gràfics del qüestionari 1: La veu dels infants sords implantats	1
Gràfics del qüestionari 2: La veu de les famílies	3
Gràfics del qüestionari 3: La veu dels professionals de logopèdia	6
Gràfics del qüestionari 4: La veu dels mestres d'Educació Infantil	8
2. Transcripcions de les entrevistes personals	9
Entrevista 1 - Eugènia Bofill (23 anys), una ex-infant amb implants coclears	9
Entrevista 2 - Pol Orteu (15 anys), una ex-infant amb implants coclears	11
Entrevista 3 - Marina Olomi, logopeda especialitzada en infants amb discapacitats auditives	12
Entrevista 4 - Pep González, mestre d'Educació Infantil	16
Entrevista 5 - Marta, mare del Jan (nen sord implantat de 10 anys)	20
Entrevista 6 - Èlia, mare de la Laia (noia sorda implantada de 19 anys)	21

ÍNDIX D'IMATGES

1. Imatge 1: Parts d'un implant coclear	10
2. Imatge 2: Part externa de l'implant coclear	10

RESUM

Català

Aquest Treball Final de Grau analitza la integració escolar, social i emocional dels infants sords amb implants coclears durant l'etapa d'Educació Infantil. Partint d'una experiència personal i vivencial, es pretén donar visibilitat a les necessitats específiques d'aquests infants i reflexionar sobre les pràctiques educatives actuals. El marc teòric inclou una revisió del desenvolupament de l'audició i el llenguatge, les implicacions de la sordesa en l'aprenentatge i la importància de la inclusió d'aquests infants dins de l'aula infantil. Així mateix, es té en compte el paper del servei i el seguiment de la logopèdia.

L'objectiu principal és comprendre com influeix el fet de sortir de l'aula infantil per assistir a les sessions de logopèdia en el desenvolupament global de l'infant, especialment en l'àmbit emocional. Pel que fa a la metodologia, el treball s'estructura en una anàlisi qualitativa que combina la revisió bibliogràfica amb l'anàlisi de vivències i experiències personals.

Els resultats mostren que, tot i que el suport logopèdic és clau per al desenvolupament lingüístic de l'infant, la seva interacció amb els diferents agents educatius que l'envolten pot contribuir a situacions d'exclusió dins l'aula. Pels infants sords implantats, és tan important aprendre a relacionar-se amb els seus companys i l'entorn, com adquirir llenguatge. Les conclusions adverteixen de la necessitat d'un equilibri entre les intervencions especialitzades i la participació plena en el grup-classe. Finalment, es proposa adoptar una mirada més inclusiva i flexible per adaptar l'escolarització a les necessitats de cada infant sord implantat.

Paraules clau: sordesa, implant coclears, educació infantil, logopèdia i inclusió.

Castellà

Este Trabajo Final de Grado analiza la integración escolar, social y emocional de los niños sordos con implantes cocleares durante la etapa de Educación Infantil. Partiendo de una experiencia personal y vivencial, se pretende dar visibilidad a las necesidades específicas de estos niños y reflexionar sobre las prácticas educativas actuales. El marco teórico incluye una revisión del desarrollo de la audición y del lenguaje, las implicaciones de la sordera en el aprendizaje y la importancia de la inclusión de estos niños dentro del aula ordinaria. Asimismo, se tiene en cuenta el papel del servicio y el seguimiento de la logopedia.

El objetivo principal es comprender cómo influye el hecho de salir del aula de infantil para asistir a las sesiones de logopedia en el desarrollo global del niño, especialmente en el ámbito emocional. En cuanto a la metodología, el trabajo se estructura a partir de un análisis

cualitativo que combina la revisión bibliográfica con el análisis de vivencias y experiencias personales.

Los resultados muestran que, aunque el apoyo logopédico es clave para el desarrollo lingüístico del niño, su interacción con los distintos agentes educativos que lo rodean pueden contribuir a situaciones de exclusión dentro del aula. Para los niños sordos implantados, es tan importante aprender a relacionarse con sus compañeros y con el entorno, como adquirir lenguaje. Las conclusiones advierten de la necesidad de un equilibrio entre las intervenciones especializadas y la participación plena en el grupo-clase. Finalmente, se propone adoptar una mirada más inclusiva y flexible para adaptar la escolarización a las necesidades de cada niño sordo implantado.

Palabras clave: sordera, implantes cocleares, educación infantil, logopedia e inclusión.

Anglès

This Final Degree Project analyzes the school, social and emotional integration of deaf children with cochlear implants during the stage of Early Childhood Education. Based on a personal and lived experience, it aims to give visibility to the specific needs of these children and to reflect on current educational practices. The theoretical framework includes a review of the development of hearing and language, the implications of deafness in learning and the importance of including these children within the mainstream classroom. Likewise, it also considers the role of speech therapy services and their follow-up.

The main objective is to understand how leaving the classroom for speech therapy sessions influences the overall development of the child, especially in the emotional domain. In terms of methodology, the study follows a qualitative analysis that combines a literature review with the analysis of personal experiences and testimonies.

The results show that, although speech therapy support is essential for the child's language development, its interaction with the various educational agents surrounding him can lead to situations of exclusion within the classroom. For deaf children with cochlear implants, learning to interact with peers and the environment is just as important as learning language. The conclusions highlight the need for a balance between specialized interventions and full participation in the classroom group. Finally, the study proposes adopting a more inclusive and flexible perspective to adapt schooling to the needs of each deaf child with cochlear implants.

Key words: deafness, cochlear implant, early childhood education, speech therapy and inclusion.

1. INTRODUCCIÓ DE LA TEMÀTICA DEL TFG

El present Treball Final de Grau neix d'una **inquietud personal i acadèmica per comprendre millor el procés d'escolarització dels infants sords amb implants coclears durant l'etapa d'Educació Infantil**. Aquesta temàtica parteix de la nostra pròpia experiència com a nenes sordes implantades, ja que durant la nostra etapa escolar vam haver d'assistir a moltes sessions de logopèdia dins l'horari lectiu, fet que va suposar sortir de l'aula i del grup-classe amb freqüència i perdre molts moments d'aprenentatge i de socialització amb els companys. Aquestes absències constants van acabar influint en la nostra integració escolar i social dins del grup-classe i en la nostra autopercepció. En aquest sentit, diversos autors, com García Perales i Mancebo Luján (2023), apunten que, **tot i la importància del suport logopèdic, és fonamental garantir que aquest no limiti la participació plena dels infants dins de l'aula, per tal d'evitar possibles barreres que dificultin la seva inclusió social i emocional**. Per això, la finalitat d'aquest TFG és analitzar com aquesta situació pot afectar el benestar emocional i social de l'infant i esbrinar quines estratègies es poden implementar per garantir un model educatiu més inclusiu.

Més enllà de la nostra experiència personal, aquest treball respon a la necessitat d'examinar la inclusió escolar des d'una perspectiva crítica. És inqüestionable que el suport logopèdic és fonamental pel desenvolupament lingüístic de l'infant sord implantat, però és igualment d'important assegurar que aquest suport no limiti ni comprometi la seva participació i integració dins de l'aula, ja que sentir-se part del grup és clau pel desenvolupament emocional i social, i més durant l'etapa infantil que són anys crucials i decisius. La inclusió escolar no només ha de considerar l'accés a recursos especialitzats, sinó que també **el dret de l'infant a sentir-se part del grup-classe** i a desenvolupar-se en un entorn que fomenti el seu benestar global tant lingüístic com emocional. En part, aquesta investigació pretén analitzar si la manera en com s'organitzen aquestes sessions de logopèdia poden generar barreres invisibles que dificultin la integració plena de l'infant en el seu dia a dia a l'escola. Ens agradaria aportar una **reflexió crítica sobre com es pot equilibrar el suport logopèdic amb la inclusió a l'aula**, tenint presents les perspectives d'altres infants sords que han passat pel mateix procés, les seves famílies, mestres i logopedes.

Aquest Treball Final de Grau s'estructura en cinc grans apartats. En primer lloc, es presenta el marc teòric sobre l'educació inclusiva, el desenvolupament dels infants amb implants coclears i l'impacte de les intervencions logopèdiques en la seva escolarització. En segon lloc, s'exposen els objectius del treball i la metodologia utilitzada, que detalla el disseny i la recollida de dades.

A continuació, s'analitzen els resultats i la seva interpretació. I finalment, es recullen les conclusions, les referències bibliogràfiques i els annexos amb el material complementari.

2. MARC CONCEPTUAL, TEÒRIC I CONTEXTUAL

2.1. Discapacitat auditiva

Segons la Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya (s.d.), **la discapacitat auditiva és la pèrdua auditiva, que independentment del seu grau, pot influir en el processament de la informació lingüística i limitar el desenvolupament de la comunicació, el llenguatge i la parla.**

García Perales i Herrero Priego (2008) categoritzen la discapacitat auditiva en dues modalitats: hipoacúsia i sordesa.

- La **hipoacúsia** fa referència als infants que, tot i presentar una pèrdua auditiva, són capaços d'adquirir el llenguatge oral de manera auditiva i utilitzar-lo per comunicar-se, ja que tenen alguna capacitat auditiva. I normalment, necessiten una pròtesi auditiva per reforçar aquesta pèrdua.
 - Hipoacúsia prelocutiva: el cas que la pèrdua auditiva succeeix durant la gestació o abans que l'infant hagi adquirit el llenguatge, entre els 0 i els 3 anys.
 - Hipoacúsia perilocutiva: el cas que la pèrdua auditiva apareix durant el desenvolupament del llenguatge, entre l'1 i els 3 anys.
 - Hipoacúsia postlocutiva: el cas que la pèrdua auditiva apareix després de l'adquisició del llenguatge, normalment entre 4 i 7 anys, el moment en què l'infant ja ha après a parlar.
- La **sordesa**, en canvi, fa referència als infants amb una **pèrdua auditiva profunda**, la qual cosa els impedeix l'adquisició del llenguatge oral a través de l'audició. (Capdevila, 2011). Per tant, la vista es converteix en el principal canal d'entrada d'informació, però aquest sentit no permet l'adquisició de llenguatge, ja que l'infant no pot imitar i reproduir els sons.

2.1.1. Causes de la discapacitat auditiva

Segons el Govern de les Illes Balears. (s.d.), les causes de la discapacitat auditiva poden ser:

- Congènites: la pèrdua auditiva pot ser per factors hereditaris i no hereditaris, per complicacions durant l'embaràs o al moment del part.
- Adquirides: la pèrdua auditiva pot produir-se en qualsevol edat, ja sigui per a una malaltia infecciosa, otitis greus, ús de medicaments...

2.1.2 Graus de discapacitat auditiva

El **dB** (decibels) i **HL** (Hearing Level) fan referència a la unitat de mesura utilitzada en audiologia per indicar el llindar auditiu d'una persona. Els dB mesuren la intensitat del so, mentre que HL fa referència al llindar auditiu mitjà de persones amb una audició normal, establert com a punt de referència per a mesurar les pèrdues auditives. Una audició normal es considera per sobre de 25 dB HL, la qual cosa significa que la persona no té dificultats per percebre els sons. Per tant, qualsevol individu amb una audició per sobre d'aquest límit presenta una pèrdua auditiva, que segons el grau, aquesta pot ser lleu, mitjana, severa o profunda. **Com més dB presenta una persona, més pèrdua auditiva té.** (FIAPAS 2012)

- **Hipoacúsia lleu** (21-40 dB HL): la persona té dificultats per percebre sons suaus o distants i diferenciar-los en entorns sorollosos. En molts casos, aquesta condició pot passar desapercebuda, i durant l'etapa infantil, es pot arribar a pensar que l'infant no és atent.
- **Hipoacúsia moderada** (41-70 dB HL): la persona té dificultats en la capacitat de mantenir una conversa, ja que aquest rang sovint cobreix la intensitat de la veu humana. En els infants, aquesta condició sol manifestar-se en retards en el llenguatge o alteracions en l'articulació perquè no poden percebre del tot els sons durant l'adquisició de llenguatge.
- **Hipoacúsia greu** (71-90 dB HL): a partir d'aquest llindar es comença a parlar de la sordesa. En aquests casos, l'infant no percep la veu a menys que aquesta sigui prou forta o a curta distància, per tant, acostuma a tenir un llenguatge limitat o nul.
- **Hipoacúsia profunda** (+ 90 dB HL): **la capacitat d'escoltar queda totalment perduda.** L'infant només percep sons molt forts i intensos a causa de les vibracions que es produeixen. En aquests casos, **l'ús dels implants coclears és sovint l'única opció per accedir al món sonor i adquirir llenguatge** (Ramón Prats, 2019).

2.2. La sordesa profunda

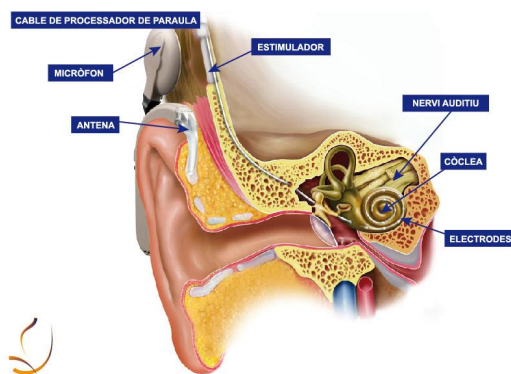
La sordesa es defineix com una alteració en el funcionament del sistema auditiu que comporta una pèrdua total de la capacitat de percebre els sons. El fet que l'audició és un canal fonamental per a l'adquisició del llenguatge i la parla, qualsevol afectació en la percepció auditiva durant els primers anys de vida pot impactar de manera significativa en el desenvolupament lingüístic i comunicatiu de l'infant i, per tant, pot influenciar també la seva integració, tant escolar, social com laboral (ACAPPS, 2024). Recordem que **el llenguatge s'adquireix amb la repetició dels sons quan sentim, per tant, si no podem percebre els sons, mai no podrem repetir-los i, per tant, no podrem adquirir llenguatge.**

Per a aquest motiu, és fonamental intervenir des d'edats primerenques per evitar que aquesta limitació esdevingui una barrera en el desenvolupament integral de l'infant i en la seva capacitat d'explorar el món en igualtat de condicions amb els infants oients. En aquest camí, l'atenció individualitzada a l'escola durant l'etapa infantil juga un paper clau, ja que proporciona els suports necessaris per afavorir l'adquisició del llenguatge i la parla, tot ajudant-lo a desenvolupar correctament les seves habilitats comunicatives.

En un infant amb sordesa absoluta, els suports tecnològics poden fer possible substituir l'audició i, per tant, l'adquisició del llenguatge començarà després d'una o dues intervencions quirúrgiques per col·locar els implants coclears dins el sistema auditiu. Els millor resultats s'adquireixen quan aquesta intervenció es du a terme en edats primerenques, ja que en els primers anys de vida és quan es té millor plasticitat cerebral, és a dir, la capacitat del sistema nerviós a canviar la seva estructura i funcionament. (Nieva, Rodríguez & Roussel, 2019).

2.3. Els implants coclears

Els implants coclears són dispositius electrònics que permeten a infants amb sordesa profunda o pèrdua auditiva greu percebre el so. Es tracta d'un sistema format per a dues parts: una externa, que es col·loca darrere de l'orella i capta els sons del voltant, i una altra d'interna, que s'implanta quirúrgicament sota la pell i dins l'aparell auditiu. Aquestes dues parts es comuniquen entre elles a través d'imants.

Imatge 1. Parts d'un implant coclear
Font: Federació AICE (s.d.).

Imatge 2: Part externa de l'implant coclear
Font: GAES (s.f.). Implant coclear.

Aquest dispositiu no amplifica el so com un audífon, sinó que estimula el nervi auditiu i transforma els senyals acústics en senyals elèctrics, les quals són transmeses per uns elèctrodes col·locats a la còclea, l'estructura de l'oïda interna responsable de la percepció sonora. Aquests elèctrodes estimulen directament les diferents zones de la còclea, **generant impulsos nerviosos similars als que es produeixen de manera natural en les persones oients**, i el cervell interpreta aquests senyals com a sons. (Generalitat de Catalunya. (s.d.).)

Tot i que els implants coclears no restauren l'audició normal, ofereixen als infants l'oportunitat d'accedir al món sonor. El seu ús, especialment si s'inicia de manera precoç i va acompanyat d'un suport logopèdic adequat, afavoreix significativament la percepció dels sons, la comprensió de la parla i la interacció amb l'entorn. Segons l'Institut Nacional de la Sordesa i Altres Trastorns de la Comunicació (NIDCD) (s.d.), **la implantació precoç, a partir dels 9 mesos, és clau pel desenvolupament del llenguatge i de la comunicació de l'infant**. La investigació indica que aquesta implantació primerenca, combinada amb la intervenció logopèdica necessària, afavoreix l'adquisició del llenguatge oral i la comprensió dels sons de l'entorn, cosa que permet que l'infant desenvolupi habilitats lingüístiques similars a les dels infants oients, i en conseqüència, facilitant la inclusió educativa i social de l'infant.

Un infant implantat bilateral abans dels 9 mesos pot adquirir, sempre que no hi hagi altres patologies, el mateix nivell de llenguatge que un oient i pot arribar a aprendre diferents idiomes.

2.4. L'impacte de la sordesa en el desenvolupament global de l'infant implantat

Quan la sordesa es presenta prelocutiva, especialment si és de grau greu o profund, es poden produir repercussions en diversos àmbits del desenvolupament infantil: comunicatiu-lingüístic, cognitiu i socioafectiu. **L'infant sord no accedeix de forma natural a la llengua oral a través de l'audició, per tant, no pot aprendre a través de la immersió en el seu entorn.** Això implica que la seva adquisició del llenguatge oral depèn d'un ensenyament planificat, estructurat i constant. (CREDA de Sabadell, s.d.).

Aquest procés d'aprenentatge planificat no sempre garanteix un aprenentatge ple, la qual cosa pot limitar la comprensió del llenguatge, tant oral com escrit, i les habilitats comunicatives, tot dificultant la interacció social i provocant situacions d'incomprensió o frustració. La interacció social durant els primers anys de vida és clau per al desenvolupament del llenguatge, ja que els infants aprenen a parlar i a relacionar-se amb les persones del seu entorn. Diverses investigacions han posat en relleu que **les primeres relacions són la base sobre la qual s'estructuren les primeres formes de comunicació i la comprensió del món simbòlic** (Amado Balaguer, 2023). **Per tant, quan un infant sord implantat és exclòs de dinàmiques grupals i se'l fa sortir de l'aula per rebre suport, pot perdre oportunitats valuoses d'interacció i joc compartit,** tot fent amics i participant en la vida del grup-classe. I si aquestes situacions es repeteixen amb freqüència, **poden arribar a provocar sentiments d'exclusió o diferència,** tot tenint efectes negatius en la seva integració social i emocional.

Les dificultats per establir relacions comunicatives fluides amb els altres poden interferir en la construcció de vincles sòlids i en el desenvolupament de la identitat i l'autoestima. En el context escolar, si l'infant percep que no pot accedir a la mateixa informació que la resta del grup-classe o que necessita més ajuda per entendre les activitats, és probable que generi sentiments d'inferioritat o baixa autoestima, que afecten a la seva participació i autonomia (FIAPAS, 2012). Aquesta limitació també pot afectar el desenvolupament cognitiu, ja que el llenguatge té un paper instrumental en la construcció del pensament, l'organització de les idees i l'elaboració de coneixement (Vigotsky, 1934/2000).

És per aquest motiu que és important que l'escola ofereixi els suports específics que no només se centrin en l'àmbit lingüístic, sinó també en el desenvolupament social i emocional com a part essencial del benestar de l'infant. Això implica garantir uns espais inclusius on l'infant implantat pugui participar de manera activa a les activitats de classe, establir vincles amb els companys i sentir que forma part del grup. **Només des d'una mirada inclusiva es pot afavorir**

un desenvolupament global que respongui realment a les necessitats de l'infant sord amb implants coclears per assegurar la seva plena participació en l'àmbit escolar i social.

2.5. El suport logopèdic a l'Educació Infantil

El suport logopèdic o la logopèdia en el context de l'Educació Infantil és la intervenció especialitzada i terapèutica dirigida als infants amb sordesa, especialment aquells que utilitzen alguna pròtesi auditiva com els implants coclears o audiòfons, **que té com a objectiu afavorir el desenvolupament de les habilitats comunicatives, lingüístiques i auditives.** Malgrat els avenços tecnològics que ofereixen a l'infant l'oportunitat de sentir el so, la funció de la logopèdia és ajudar-lo a aprendre a escoltar, és a dir, l'infant ha d'aprendre a entendre, associar i diferenciar els sons que percep del seu entorn, un procés complex que requereix un suport especialitzat. És l'eina clau per entrenar l'audició i garantir que el so que percep l'infant sigui integrat i comprès de forma correcta per facilitar el seu desenvolupament en la llengua oral i la comunicació. Aquest acompanyament és imprescindible durant les primeres etapes del desenvolupament, ja que ajuda a l'infant a consolidar les bases de la seva comunicació i integració tant en l'entorn escolar com social. A més a més, el suport logopèdic afavoreix també el desenvolupament emocional de l'infant, tot fonamentant la seva autoestima i participació activa dins de l'aula. En resum, **la logopèdia no només és un suport extra de la pròtesi auditiva, sinó que és una ajuda clau per garantir que l'infant amb discapacitat auditiva tingui les mateixes oportunitats d'aprenentatge que els seus companys oients en l'etapa d'Educació Infantil.**

Actualment, la resposta educativa per a l'alumnat amb sordesa es pot estructurar a través de diferents models d'escolarització:

- Un dels més habituals és la sectorització, que implica que l'infant sord és escolaritzat a una escola del seu entorn, amb els suports necessaris. Aquest model afavoreix el vincle amb el barri, la proximitat familiar i la participació en un entorn conegut, però pot presentar dificultats si el centre escolar no disposa de prou recursos.
- Una altra opció és l'agrupament, en el qual l'infant és escolaritzat a una escola que actua com a referent per l'atenció a l'alumnat amb sordesa, és a dir, centres que compten amb professionals i recursos especialitzats.

Tots dos models són vàlids, sempre que es prioritzi el valor d'inclusió i el respecte a les necessitats educatives especials. És fonamental que la resposta educativa estigui centrada en la inclusió i no en la segregació. Això implica adaptar el currículum, les metodologies, els

materials, les explicacions i la manera d'ensenyar per garantir la participació activa de tots els infants.

2.5.1. Els objectius i enfocaments del suport logopèdic

El suport logopèdic ha de tenir com a finalitat no només el desenvolupament de llenguatge oral, sinó també afavorir la inclusió social i educativa de l'infant. Això **implica treballar aspectes com l'autoestima, la identitat, les habilitats socials i la participació dins del grup-classe**. Cal fomentar pràctiques que no aïllin l'infant, ja que cada vegada creix més la necessitat de flexibilitzar la logopèdia, és a dir, combinant-la amb intervencions dins de l'aula o durant moments menys sensibles a la socialització. Així es garanteix que l'infant no perd espais de joc o de treball cooperatiu, que són claus per al vincle emocional amb el grup-classe.

També és **essencial que el suport logopèdic treballi de manera coordinada amb la mestra i la família per compartir objectius, observacions, estratègies...** Aquest enfocament global pot contribuir a evitar que el suport es converteixi en una barrera invisible per a la integració.

Segons el CREDA de Sabadell Jordi Perelló, les funcions principals d'un/a logopeda han de ser:

- Responsable del desenvolupament de la comunicació i del llenguatge oral. El logopeda atendrà el nen individualment, en petit grup de sords o dins de l'aula ordinària. Farà assessorament a pares i a l'equip de mestres.
- Elaboració del programa logopèdic individual que contempli els diferents aspectes del desenvolupament auditiu i del llenguatge oral, així com aspectes relacionats amb la llengua escrita.
- Conèixer la programació de l'aula ordinària per tal de tenir-la en compte en la planificació de les sessions de logopèdia.
- Coordinar-se amb el tutor, la família i altres professionals que intervenen amb l'alumne, per tal d'afavorir un aprenentatge significatiu i funcional.
- Col·laborar en l'elaboració del PI (Pla de suport Individualitzat).
- Assistir a les sessions d'avaluació.
- Participar en les CAD (Comissió d'Atenció a la Diversitat) sempre que els temes a tractar tinguin relació amb l'alumnat sord.

Els següents objectius del suport logopèdic intenten reflectir tot allò que es pretén fer i aconseguir amb els infants sords a nivell social-afectiu, lingüístic i curricular durant les etapes d'ensenyament obligatori:

- **Nivell social-afectiu**

- Desenvolupar, tant en els alumnes sords com en els alumnes oients, estratègies, actituds i habilitats que facilitin la inclusió de l'alumnat sord del centre en el marc escolar o en el seu entorn social.
- Potenciar el coneixement mutu entre els alumnes sords i oients, afavorint les relacions comunicatives, de respecte i tolerància entre aquests.
- Assegurar als alumnes sords un major accés al coneixement referit a normes socials i valors.
- Potenciar la seva identitat i autoestima com a persones sordes.

- **Nivell lingüístic**

- Desenvolupar al màxim possible les habilitats comunicatives i lingüístiques de l'infant sord.
- Potenciar l'ús funcional de la llengua parlada en diferents situacions formals i no formals del centre.

- **Nivell curricular**

- Assolir els objectius pedagògics establerts amb caràcter general per a tots els alumnes del centre, tot respectant les necessitats i ritmes d'aprenentatge dels alumnes sords.
- Garantir l'accés als continguts del currículum a través de mitjans específics més adequats.
- Assolir de manera progressiva hàbits de treball i d'autoestima personal i social, disminuint en funció de les necessitats de l'alumne, el suport que reben, sense que aquesta afecti l'accés dels continguts escolars.
- Ajustar el currículum ordinari a les necessitats educatives i capacitats dels alumnes sords a través de plans individualitzats.
- Potenciar el coneixement i l'ús de les TIC com a eines bàsiques de comunicació i d'accés a la informació de les persones sordes.

2.6. El paper de les famílies

Les famílies tenen un paper clau en l'educació dels infants sords amb implants coclears, ja que la seva implicació afavoreix una comunicació fluida entre l'escola i la llar, contribueix al desenvolupament lingüístic i ofereix a l'infant el suport i l'acompanyament emocional que necessita. **Quan les famílies participen activament en el procés educatiu**, ja sigui col·laborant

amb l'equip docent, assistint a sessions de logopèdia o compartint estratègies de col·laboració i prenen les decisions en comú, **es genera una xarxa de suport més forta i coordinada**. Assistir a sessions de logopèdia puntuals és un aspecte rellevant, ja que ofereix a la família un espai per observar i aprendre recursos professionals que després poden aplicar-se a l'entorn familiar, tot afavorint una adaptació més positiva a l'escola.

Per tal que aquest procés sigui realment enriquidor, és essencial comptar amb programes per a les famílies que treballin aspectes comunicatius, lingüístics i acadèmics. Així mateix, **perquè una escola sigui inclusiva de veritat, cal que tot el professorat s'impliqui, no només dels especialistes, si no també els mestres d'aula han de formar-se, adaptar les activitats i tenir una actitud oberta i empàtica amb tots els infants**. Treballar conjuntament i compartir responsabilitats permet crear un entorn d'aprenentatge en què tots els infants, inclosos els que tenen necessitats educatives especials com la sordesa, es puguin sentir valorats i part del grup. Aquesta visió és especialment important en el context de l'Educació Infantil perquè és l'etapa en què es construeixen les bases del desenvolupament global i la inclusió social.

Al llarg del marc teòric s'ha posat en context que l'escolarització dels infants sords amb implants coclears requereix una atenció específica, tant pel que fa al desenvolupament del llenguatge com pel procés d'inclusió social i emocional. En aquest sentit, **el suport logopèdic és una eina fonamental, però la seva organització i aplicació poden condicionar la vivència de l'infant dins del grup-classe**. La recerca d'un equilibri entre l'atenció individualitzada i la participació plena a la vida de l'escola només és possible si hi ha una coordinació efectiva entre la família, l'escola i el servei logopèdic, així com una mirada enfocada en el dret de l'infant a sentir-se part del col·lectiu.

Les reflexions recollides en aquest apartat del treball serveixen de base per a l'anàlisi dels objectius de la investigació i permetran interpretar les dades i resultats obtinguts a partir de les diferents enquestes i entrevistes.

3. OBJECTIUS DEL TFG

Aquest Treball Final de Grau té com a **objectiu principal** analitzar el procés d'escolarització d'un infant sord amb implants coclears durant l'etapa d'Educació Infantil. A partir d'aquesta anàlisi, es pretén entendre com la sortida de l'aula per assistir a les sessions de logopèdia poden afectar la seva experiència educativa, la seva socialització dins del grup-classe i el seu desenvolupament emocional i psicològic.

Per assolir aquest objectiu general, cal definir els següents **objectius específics**:

- Objectiu 1. Examinar les pràctiques de l'educació inclusiva que es duen a terme en l'escolarització d'un infant amb implants coclears en l'etapa d'Educació Infantil, posant èmfasi en la seva participació dins del grup-classe, per identificar les possibles repercussions socials i emocionals.
 - Pregunta de recerca: com es garanteix la inclusió escolar d'un infant sord implantat dins del grup-classe i quines conseqüències socials i emocionals té la seva participació o manca d'integració en la dinàmica de l'aula?
- Objectiu 2. Recollir i interpretar testimonis d'exinfants sords implantats que hagin viscut situacions similars, amb l'objectiu de comprendre millor les seves vivències i percepcions sobre el seu procés d'escolarització.
 - Pregunta de recerca: com valoren els exinfants sords implantats, després de tot el seu procés d'escolarització, la seva integració escolar i què recorden de la separació del grup-classe per rebre suport logopèdic en horari lectiu durant l'etapa infantil?
- Objectiu 3. Explorar la perspectiva de les famílies, els professionals de logopèdia i l'educació infantil sobre la necessitat i la freqüència de les sessions de logopèdia fora de l'aula, tot valorant alternatives que afavoreixin una major inclusió escolar.
 - Pregunta de recerca: com valoren les famílies, els logopedes i mestres la necessitat del suport especialitzat i quines estratègies consideren més adequades per equilibrar la inclusió escolar completa dins del grup-classe?

Aquest conjunt d'objectius ens ajudarà a obtenir una visió integral de la situació d'un infant sord en el context educatiu, amb la finalitat de contribuir a una educació més inclusiva i respectuosa de cara a les necessitats dels infants amb aquesta discapacitat.

4. METODOLOGIA DEL TREBALL

4.1. Context i participants

Aquest estudi se centra en l'anàlisi del procés d'escolarització d'infants sords implantats durant l'etapa d'Educació Infantil, amb especial atenció a l'impacte que pot tenir la sortida de l'aula per assistir a sessions de logopèdia en la seva socialització i desenvolupament emocional. Aquest treball neix d'una perspectiva personal, però amplia el seu interès amb la incorporació de diverses veus que han viscut o han acompanyat aquest procés educatiu.

Els participants de la recerca han estat seleccionats seguint uns criteris de rellevància i relació amb l'objectiu del treball:

- **Persones sordes implantades**, que van rebre suport logopèdic fora de l'aula durant l'etapa d'Educació Infantil, i que aporten el seu testimoni personal sobre aquesta experiència.
- **Famílies** d'aquests infants, que ofereixen una visió complementària sobre el procés d'inclusió, les seves percepcions i les dificultats que han viscut.
- Professionals de l'educació, com **mestres d'Educació Infantil i logopedes**, que aporten informació sobre la dinàmica de l'aula, el suport individualitzat i les estratègies d'acompanyament dels infants sords implantats.

4.2. Tècniques i instruments de recollida de dades

Per a la recollida de dades, s'han utilitzat principalment tècniques qualitatives, com entrevistes i qüestionaris, amb l'objectiu de conèixer en profunditat les experiències i percepcions dels diferents col·lectius implicats.

- Entrevistes semiestructurades:
 - A dues persones sordes amb implants coclears: en Pol Orteu (noi de 15 anys escolaritzat a l'escola PROA) i l'Eugènia Bofill (noia de 23 anys que va estudiar l'etapa infantil a l'escola Tàber, un centre escolar d'agrupament). Aquestes entrevistes tenen l'objectiu de conèixer com van viure el seu procés educatiu i l'impacte de sortir de l'aula per anar a logopèdia.
 - A dues famílies d'infants implantats, per conèixer la seva experiència educativa i el seu punt de vista sobre la inclusió i el suport rebut.
 - A dos professionals que han acompanyat infants amb implants coclears en el seu procés educatiu, concretament, en Pep González i la Marina Olomi, un mestre

d'Educació Infantil i una logopeda que han estat referents en el context escolar de la investigadora. Aquestes entrevistes tenen l'objectiu d'identificar les seves percepcions sobre la inclusió i el suport logopèdic.

- Qüestionaris en línia dirigits als quatre col·lectius implicats en la temàtica:
 - La veu dels infants: <https://forms.gle/LkDCbtsNjNj5BF47>
 - La veu de les famílies: <https://forms.gle/tDJq2GsggH68aB3S9>
 - La veu dels professionals de logopèdia: <https://forms.gle/GmGf1sFw4frWgaZM7>
 - La veu dels professionals d'Educació Infantil: <https://forms.gle/faAJtCSTbSu5JsQp7>
- Revisió bibliogràfica: s'ha realitzat una cerca i anàlisi d'articles, estudis i informes sobre l'escolarització d'infants amb implants coclears i el suport logopèdic durant l'etapa infantil, amb la finalitat de contextualitzar els resultats obtinguts i desenvolupar de manera teòrica les reflexions.

4.3. Procediment de recollida de dades

Per tal de dur a terme la recollida de dades de la investigació, es va seguir un conjunt de fases que van combinar la recollida d'informació **qualitativa** (entrevistes) i **quantitativa** (qüestionaris), amb l'objectiu d'obtenir una visió àmplia i significativa sobre l'experiència de les persones amb implant coclear amb el suport logopèdic durant l'etapa d'Educació Infantil.

En primer lloc, es van identificar i contactar amb els **dos referents educatius** claus del context escolar de la investigadora: un mestre d'Educació Infantil (I4 i I5) i la logopeda que va intervenir durant l'etapa infantil i gran part de primària. Tots dos van mostrar molt interès i predisposició per col·laborar i recordar vells temps. Les entrevistes amb aquests professionals, així com amb els **dos exinfants implantats** i les **dues famílies** participants, es van dur a terme durant les últimes dues setmanes del mes d'abril.

Paral·lelament, es va contactar amb diverses entitats relacionades amb la sordesa i els implants coclears: ACAPPS, CREDA i AICE. L'objectiu era demanar suport per fer arribar els qüestionaris als quatre col·lectius.

Els qüestionaris també es van compartir a través d'un grup de companys i companyes sords amb implants coclears i les seves famílies. A més a més, es van rebre aportacions espontànies de persones de l'entorn acadèmic i laboral de la investigadora que van facilitar difusió entre nous contactes que encaixaven amb el perfil de participants.

Aquest procés ha permès recollir dades valuoses de diferents perspectives: la personal, la familiar i la professional, aportant una mirada integral essencial per entendre millor l'experiència de les persones amb implants coclears i poder elaborar una anàlisi més realista i arribar a unes conclusions significatives.

4.4. Anàlisi de les dades

Per tal de donar resposta a les preguntes de recerca i als objectius plantejats, aquest treball parteix d'una anàlisi qualitativa i quantitativa de les dades obtingudes a través de les dues tècniques principals de recollida d'informació: les entrevistes semiestructurades i els qüestionaris. Aquesta doble estratègia ha permès recollir una informació rica i diversa per aprofundir sobre el procés d'escolarització d'infants sords amb implants coclears, així com la seva vivència emocional i social dins del context educatiu.

A més a més, aquesta combinació metodològica ha fet possible obtenir **una mirada més completa, que no només se centra en dades objectives i numèriques, sinó també en les emocions, experiències i percepcions personals dels agents implicats**. El fet d'abordar la temàtica des de diversos punts de vista permet comprendre amb més exactitud la realitat complexa dels infants sords implantats durant l'etapa infantil.

Entrevistes

S'ha realitzat un total de sis entrevistes individuals a persones vinculades directament amb la realitat estudiada. La selecció de perfils ha estat intencionada i basada en els interessos del treball: una logopeda del CREDAC (Marina Olomi), un mestre d'Educació Infantil (Pep González), dos exalumnes sords amb implants coclears (Eugènia Bofill i Pol Orteu), i dues mares d'infants sords implantats (Marta Salamero i Èlia Colomer). La diversitat entre els perfils seleccionats ha estat clau per recollir múltiples punts de vista sobre la temàtica, des de la perspectiva professional, l'experiència personal viscuda i el paper de les famílies en el procés educatiu i emocional dels infants.

Amb el consentiment dels participants, algunes de les entrevistes s'han enregistrat amb el mòbil per poder fer la transcripció més endavant amb calma. Tot i això, cal tenir en compte que les transcripcions que es troben als annexos no són literals. En alguns casos, hi ha una relació personal prèvia amb les persones entrevistades, com ara el mestre d'infantil i la logopeda, que són referents amb qui s'ha compartit trajectòria, per tant, això ha fet que durant les entrevistes apareguessin comentaris personals o temes que s'allunyaven una mica del focus del TFG. És per

aquest motiu que s'ha optat per fer un resum de les idees més rellevants, tot mantenint sempre el significat i l'essència del que es va dir, però deixant fora parts que no aportaven informació directa al treball. A més, cal destacar que un parell d'entrevistes no s'han enregistrat, ja que es van fer en un ambient de comoditat i confiança on, en aquell moment, es va considerar que no calia gravar-les perquè es podia fer la transcripció directament a partir de la conversa.

A l'hora d'analitzar les entrevistes, s'ha fet una primera lectura general per identificar els temes recurrents i els punts de vista més destacats. Més tard, s'ha dut a terme una lectura més detallada per seleccionar aquells fragments que resultaven més rellevants i destacables per als objectius del treball. Tot i que no s'ha aplicat cap codificació formal amb etiquetes o colors, sí que s'ha estructurat el contingut en els diferents eixos temàtics que han sorgit de manera natural en les converses: la percepció del suport logopèdic, l'impacte emocional d'aquest, la relació amb els companys i mestres, la coordinació entre els tres principals agents de l'infant (família, escola i logopeda) i la recerca de l'equilibri entre la inclusió i la segregació educativa.

Qüestionaris

Paral·lelament, s'han elaborat quatre qüestionaris dirigits als quatre col·lectius implicats en la temàtica d'aquest treball: persones adultes sordes implantades, famílies, logopedes i mestres d'Educació Infantil. De cada qüestionari, s'han obtingut una mitjana de 10 i 20 respostes. Aquesta base quantitativa ha contribuït a l'hora de l'anàlisi, cosa que permet contrastar els resultats amb les conclusions de les entrevistes.

Els quatre qüestionaris estaven formats majoritàriament per preguntes tancades, de tipus sí/no i múltiples opcions de resposta. Aquestes preguntes han permès obtenir una visió general sobre els aspectes en què coincideixen i discrepen els diferents col·lectius participants. Al final de cada qüestionari, es van incloure entre dues o tres preguntes obertes de caràcter opcional, en les quals moltes persones van aportar comentaris i reflexions personals. Aquestes aportacions obertes han estat especialment valuoses perquè han permès identificar matisos i emocions que les preguntes tancades no recollien.

Per dur a terme l'anàlisi d'aquestes dades, s'ha utilitzat la funció estadística i gràfica dels formularis de Google, que ofereixen representacions visuals en format de gràfic de formatge, mostrant de forma clara els percentatges corresponents de cada resposta. Aquests gràfics han permès fer una lectura ràpida i visual dels resultats per detectar amb claredat les tendències i posicions dins d'un mateix col·lectiu.

Un cop recollides i organitzades totes les dades, s'ha optat per a fer una comparativa entre les respostes dels diferents col·lectius. **Aquest procediment ha estat clau per identificar els punts de trobada, però també les contradiccions entre les diferents perspectives dels exinfants sords implantats, les famílies, logopedes i mestres.** Per exemple, s'ha comparat les percepcions dels exalumnes sobre els records de les seves vivències del suport logopèdic amb la visió que tenen els logopedes, o la manera en com les famílies perceben aquesta inclusió respecte a l'opinió dels mestres. El procés d'anàlisi s'ha basat en una lectura interpretativa de les respostes, agrupant les aportacions per temes i explorant les relacions entre els diferents discursos. Aquesta organització s'ha fet de manera manual i ordenada, recollint les idees principals en un document que ha servit de base per elaborar els resultats i les conclusions. En aquest document s'han anotat frases clau, possibles contradiccions i connexions entre les entrevistes i els qüestionaris, així com aspectes emocionals que poden tenir implicacions importants en l'àmbit educatiu. També s'han identificat mancances o buits que podrien ser objecte de futures investigacions.

5. RESULTATS, INTERPRETACIÓ I DISCUSSIÓ

5.1. Resultats obtinguts

La recollida i anàlisi de dades s'ha realitzat a partir dels quatre qüestionaris i les sis entrevistes personals semiestructurades. Aquestes tècniques han permès obtenir una perspectiva completa sobre la vivència del suport logopèdic per part d'infants sords amb implants coclears durant l'etapa d'Educació Infantil.

Qüestionaris

Els qüestionaris es van adreçar als 4 col·lectius claus de la temàtica: exinfants sords implantats, famílies, logopedes i mestres d'Educació Infantil. Mentre que les preguntes tancades han permès observar les tendències generals, les preguntes obertes han aportat una base qualitativa i rica en matisos emocionals i socials.

Els resultats més destacables són els següents:

- Infants implantats (Q1): un alt percentatge dels participants expressa el desig d'haver volgut passar més temps amb els companys de classe. **Molts d'ells associen la logopèdia amb la millora de la parla i la comprensió, però també amb moments de diferència i malestar.** En les respostes obertes, molts d'ells han transmès sentiments de desconexió, sobretot quan les sessions de logopèdia coincidien amb activitats lúdiques o cooperatives.

En cas afirmatiu, com et sentis quan haves de sortir de l'aula per anar a logopèdia?
18 respuestas

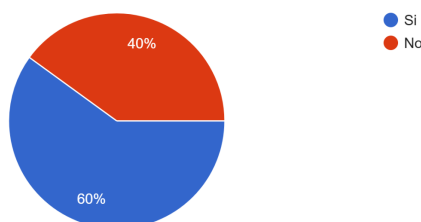

"A la classe sempre em quedava sense parella o grup i s'han de buscar altres solucions. O anar escola barri per després jugar a la plaça junts."

[Enllaç dels resultats del qüestionari 1 "La veu dels infants"](#)

- Famílies (Q2): les famílies valoren positivament l'atenció logopèdica, però moltes d'elles expressen una **preocupació per a la manca de coordinació entre escola i logopeda**. També manifesten que sovint no se'ls informa sobre l'impacte emocional que poden tenir les sessions de logopèdia sobre l'infant.

Creus que la sortida de l'aula per anar a logopèdia està afectant o va afectar la integració social del teu fill o filla?
20 respuestas

“Positiva en general, però amb dificultats per coordinar horaris amb logopeda i escola.”

“L'experiència amb el suport logopèdic durant l'etapa d'Educació Infantil en general positiva, tot i les dificultats de coordinar horaris i dates amb la logopeda i l'horari escolar.”

[Enllaç dels resultats del qüestionari 2 “La veu de les famílies”](#)

- Logopedes (Q3): defensen el paper fonamental de la seva tasca, especialment en el desenvolupament lingüístic i comunicatiu. Malgrat això, algunes admeten que no tenen marge per intervenir dins l'aula infantil, i per això, han de treballar en un altre espai separat. Altres proposen estratègies com sessions col·laboratives o grupals per minimitzar la separació.

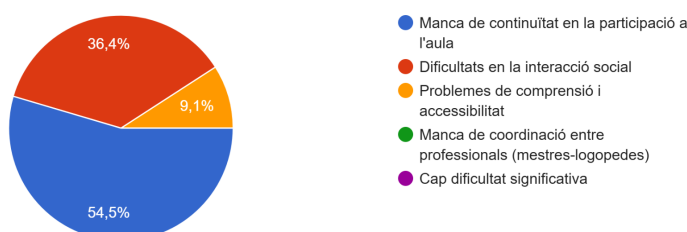
“El CREDA vetlla per la inclusió de l'alumnat i precisament intentem eliminar les barreres de participació anticipant moltes de les activitats que fan a l'aula. Això permet als infants a poder participar més activament perquè en altres ocasions (sempre dependent de l'alumne) la barrera de comprensió és tan gran que no poden comprendre la tutora o s'expressen amb dificultats. Quan aquestes barreres de comprensió o expressió no hi són, llavors el servei CREDA es retira.”

“Quan l'alumne necessita molta intervenció dins l'horari escolar és perquè no té prou llenguatge oral per relacionar-se amb els companys. Per tant, la logopèdia el que fa és donar-li eines per poder-se socialitzar.”

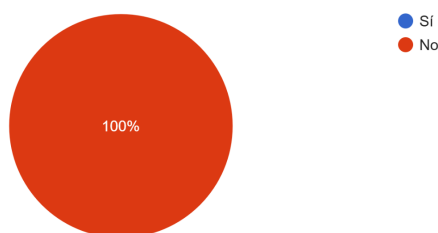
[Enllaç dels resultats del qüestionari 3 “La veu dels professionals de la logopèdia”](#)

- Mestres d'infantil (Q4): la majoria considera que **no tenen prou formació per atendre de manera adequada els infants sords implantats dins l'aula**. Molts reclamen més presència logopèdica dins de l'aula ordinària i una major coordinació amb ella.

Quines dificultats han trobat els infants sords implantats per integrar-se a la dinàmica de la classe?
11 respuestas

Has rebut formació sobre la sordesa i els implants coclears en l'etapa d'Educació Infantil?
11 respuestas

"Més espais de coordinació entre mestres i logopedes"

[Enllaç dels resultats del qüestionari 4 "La veu dels mestres d'Educació Infantil"](#)

Entrevistes

Les entrevistes, realitzades a dues persones adultes sordes implantades, a dues famílies, una logopeda i un mestre d'Educació Infantil, aporten narratives significatives. **Els temes que més es repeteixen són:**

- L'impacte emocional de sortir de l'aula, els exinfants sords implantats comparteixen **sentiments de pèrdua i de diferenciació amb els companys**. Aquest fet ha afectat, en alguns casos, la seva autoestima i sentiment de pertinença.
- La rigidesa dels horaris logopèdics: tant les **famílies** com els **mestres d'infantil** qüestionen que les sessions de logopèdia poden comportar sensacions d'exclusió de l'aula i **plantegen aprofitar les hores no lectives per no donar marge a l'exclusió grup-classe**.

- La importància de la coordinació: tots els entrevistats coincideixen en **la necessitat d'un treball conjunt** entre escola, logopeda i família.
- Propostes de millora: s'han proposat diferents estratègies per equilibrar la situació, com espais de logopèdia dins l'aula, més formació per als mestres i més espais de reflexió entre els diferents agents implicats, **ja que si l'infant implantat ha estat operat en una edat primerenca, les audiometries i nivells d'audició poden ser similars a la dels seus companys oients, i per tant, el procés d'aprenentatge entre oients i implantats pot ser similar.**

5.2. Interpretació i discussió

Els resultats obtinguts a través dels qüestionaris i les entrevistes permeten fer una investigació profunda i rica del procés d'escolarització d'un infant sord implantat en l'etapa infantil, especialment, la vivència del suport logopèdic. Aquesta interpretació es basa en el lligam entre les dades obtingudes i les aportacions teòriques presentades al marc conceptual del treball, així com els objectius i les preguntes de recerca plantejades.

Pel que fa al **primer objectiu**, centrat a analitzar com es garanteix la inclusió d'un infant sord implantat dins del grup-classe i les conseqüències socials i emocionals que aquest pot experimentar, **els resultats apunten de manera clara una tensió entre les hores de logopèdia i la participació de l'infant implantat en les activitats de classe.** Tal com diu Amado Balaguer (2023) i FIAPAS (2012), la interacció social en els primers anys de vida és clau per al desenvolupament del llenguatge i les habilitats comunicatives. Aquesta idea es confirma quan analitzem les dades obtingudes: els infants entrevistats i les respostes dels qüestionaris demostren que la sortida repetida de l'aula per fer logopèdia suposa sovint una pèrdua d'oportunitats d'interacció i de joc compartit, cosa que pot influenciar de manera negativa el sentiment de pertinença al grup de l'infant. Tal com expressa la mare del Jan ([Veure Annex Entrevista 5](#)): “Deia que quan tornava, de vegades no sabia què havien fet i ningú li explicava, i clar, se sentia desconnectat i fora de lloc.” I paraules de l'Eugènia Bofill ([Veure Annex Entrevista 1](#)): “Recordo clarament un dia que ens estàvem preparant per començar una activitat de pintura amb les mans [...] em vaig posar a plorar perquè no volia perdre'm aquell moment.” Aquesta manca de continuïtat afecta directament la vivència de les activitats i la capacitat d'implicar-se de manera activa en les dinàmiques de grup.

El concepte de “pertinença”, igual que “socialització” són clau durant l'Educació Infantil, l'etapa en què, tal com s'esmenta al marc teòric, es construeixen les primeres formes de comunicació i s'estableixen les bases del vincle social i emocional. Per tant, **és evident la gran barrera, sovint**

invisible i silenciosa, que es construeix entre la necessitat del suport logopèdic i el desig de formar part del grup, tot condicionant el desenvolupament integral de l'infant. Tot i que no es tracta d'una barrera reconeguda formalment, **molts infants implantats manifesten haver-se sentit diferents o desvinculats del grup-classe**. En aquest sentit, el Pol Orteu ([Veure Annex Entrevista 2](#)) explicava que “Algú em deia ‘ara te’n vas a les classes especials’ o ‘tu tens profe privada, oi?’ [...] i a vegades pensava que sortir tantes vegades també significativa que jo no era com la resta”. Aquestes vivències assenyalen la importància de garantir que el suport logopèdic s’ofereixi d’una manera que no reforci la percepció de diferència o exclusió.

En relació amb el **segon objectiu**, que tenia com a finalitat comprendre les vivències dels exinfants sords implantats, els seus testimonis posen en manifest una confusió emocional: per a una banda, valoren positivament l’atenció logopèdica rebuda i reconeixen que ha estat clau per desenvolupar les habilitats lingüístiques, però, per altra banda, descriuen situacions d’exclusió, pèrdua de moments col·lectius i dificultats per crear vincles amb els companys. Per exemple, l’Eugènia Bofill ([Veure Annex Entrevista 1](#)) reconeix que “Sovint sentia que m’estava perdent converses importants del grup o moments espontanis del pati”. Aquesta ambigüitat evidència una contradicció en la mateixa inclusió: **tot i la presència del suport, l’infant sovint no s’incorpora de manera plena i activa en la dinàmica de l’aula ordinària**. La mare de la Laia ([Veure Annex Entrevista 6](#)), en aquest sentit, afirmava: “Deia que sempre havia d’anar-se’n de la classe quan començaven alguna activitat divertida o entretinguda [...] i això la feia sentir a vegades diferent, com si no fos una més del grup.” I el Pol Orteu ([Veure Annex Entrevista 2](#)) reforça aquesta idea dient: “hi havia activitats que passaven mentre jo no hi era i després ningú me les explicava”.

A més a més, aquestes evidències confirmen el que el **CREDA de Sabadell** (s.d.) ja advertia: **l’adquisició del llenguatge en infants sords implantats no es pot donar de manera natural, sinó que requereix un ensenyament estructurat. Ara bé, si aquesta planificació no està ben coordinada amb l’equip docent pot acabar tenint un efecte negatiu sobre l’infant**. Un comentari recollit del qüestionari ([Veure Annex Qüestionari 1 - La veu dels infants](#)) “a classe sempre em quedava sense parella o grup” resumeix que aquest suport, a vegades, no s’aplica des d’una perspectiva inclusiva. En aquest aspecte, Marina Olomi ([Veure Annex Entrevista 3](#)), la logopeda afirma: “Hi ha nanos que no aprenen a llegir sols durant les estones de la lectura global [...] i això s’ha de fer des d’un grup petit o de manera individual”. Aquesta afirmació ressalta la necessitat d’una adaptació precisa del suport a cada realitat escolar.

Pel que fa al **tercer objectiu**, enfocat a explorar la perspectiva de les famílies i els professionals, la gran diversitat d'opinions ressalta i posa en primer pla la manca de coordinació entre aquests diferents agents educatius i propers a l'infant. **Mentre que molts logopedes consideren que la seva intervenció no afecta de manera negativa en la inclusió del nen o nena, les famílies i els mestres d'infantil sí que expressen una certa preocupació i intranquil·litat per l'organització d'aquestes sessions logopèdiques.** Aquesta discordança es pot interpretar com una falta de comunicació entre els professionals, un aspecte que al marc teòric es destaca com a fonamental per evitar que el suport logopèdic es converteixi en una limitació.

Cal constatar també que moltes famílies i mestres d'infantil coincideixen a l'hora de reclamar més presència logopèdica dins de l'aula ordinària, almenys de manera parcial. Aquesta proposta està relacionada amb **els principis de la logopèdia inclusiva**, que **defensen la necessitat d'adaptar les metodologies i estratègies educatives al context de l'infant, per tal que aquest no hagi de sortir del seu entorn natural d'aprenentatge.** Tal com s'ha destacat al marc teòric, aquest plantejament requereix una flexibilitat per part de la intervenció logopèdica (FIAPAS 2012), una millor coordinació entre mestres i logopedes i una aposta per una formació més especialitzada i detallada sobre la sordesa i els implants coclears pels mestres perquè aquests tinguin a l'abast estratègies d'atenció a la diversitat auditiva i puguin atendre millor els infants sords implantats i les seves necessitats. En Pep González ([Veure Annex Entrevista 4](#)), el mestre d'Educació Infantil, recorda: "Mai havia rebut formació sobre els implants coclears, però gràcies a la coordinació amb la logopeda vaig poder aprendre i adaptar-me al que necessitaves tu". Aquest exemple mostra com la col·laboració entre professionals pot ajudar a superar les dificultats inicials.

I l'últim aspecte rellevant, però no menys important d'aquest estudi és el paper de les famílies. Al llarg del marc teòric es repeteix la importància d'una comunicació fluida entre l'escola i la família (CREDA de Sabadell, s.d.), i finalment, un cop amb tota la informació i dades recollides, aquest treball confirma del tot aquesta necessitat. **Les famílies que han pogut participar de manera activa en el seguiment del suport logopèdic mostren més satisfacció i confiança en el procés logopèdic.** En canvi, hi ha casos en el qual la comunicació no ha estat fluida, per tant, es perceben més incerteses i dubtes sobre si realment aquest suport respecta les necessitats de l'infant. Com expressa la mare de la Laia ([Veure Annex Entrevista 6](#)): "També crec que ajudaria que l'escola informés les famílies de com afecta tot plegat per fer reunions conjuntes i fer un seguiment [...] també per valorar la part emocional de l'infant com a persona."

En resum, la interpretació i discussió dels resultats confirma la hipòtesi del treball: les sessions de logopèdia, tot i ser fonamentals pel desenvolupament lingüístic dels infants sords implantats, poden convertir-se en barreres invisibles si no es duen a terme des d'una mirada inclusiva i coordinada. **El dilema no es tracta de si l'infant ha de rebre suport logopèdic, sinó el com i el quan d'aquest suport perquè no interfereixi en la participació social i emocional de l'infant dins del grup-classe.** Aquest equilibri només és possible aconseguir-lo amb una comunicació fluida entre els diferents col·lectius implicats, una flexibilitat a l'hora de l'organització i una escolta activa i inclusiva de la veu dels propis infants.

5.3. Implicacions educatives

Els resultats obtinguts en aquest treball posen en evidència la necessitat de dissenyar entorns educatius més susceptibles a la diversitat. En aquest cas, per tal d'afavorir la participació, el benestar i el desenvolupament lingüístic, emocional i social de l'alumnat sord implantat, cal tenir present un seguit d'orientacions que poden inspirar l'actuació educativa durant l'etapa d'Educació Infantil.

Per a una banda, és fonamental assegurar una **flexibilitat horària de les sessions de logopèdia** per evitar que aquestes no coincideixin sempre amb moments clau de socialització, com ara el joc, el pati o les activitats cooperatives. Quan l'infant es veu separat d'aquests espais, corre el risc de perdre oportunitats per establir vincles amb iguals, practicar habilitats comunicatives en contextos reals i construir relacions significatives.

Per altra banda, cal també **promoure la intervenció logopèdica dins de l'aula ordinària** sempre que sigui possible. La presència de la logopeda no només permet que pugui observar i intervenir en situacions comunicatives reals, sinó que també fomenta a normalitzar el seu paper dins del context escolar, tot reduint l'impacte que causa i afavorint una mirada encara més inclusiva. A més a més, aquesta acció afavoreix a una col·laboració més fluida amb l'equip docent i permet una millor integració dels objectius logopèdics en la vida quotidiana de l'aula.

Un altre element clau és la **formació dels mestres d'Educació Infantil en relació amb la sordesa i els implants coclears**. Cal oferir recursos i coneixements bàsics per comprendre les implicacions d'aquesta realitat i les necessitats dels infants sords amb implants coclears, així com estratègies per adaptar les activitats i fomentar la participació de tots, com per exemple, garantir sempre una bona visibilitat facial durant les explicacions, utilitzar materials visuals de suport, controlar el soroll ambiental i adaptar-se als diferents ritmes d'aprenentatge. Aquesta formació no només hauria de formar part de les formacions constants als centres, sinó també

s'hauria de dur a terme durant la formació inicial del professorat, com és la universitat, els cicles formatius o altres camins acadèmics.

La coordinació i el treball en equip entre els diferents agents educatius és també una implicació que no pot faltar per garantir una resposta ajustada a les necessitats. Establir espais de reunió periòdica entre logopedes, mestres i famílies per compartir informació rellevant, objectius, preocupacions, propostes... amb la finalitat de fer un seguiment dels avenços o les dificultats del cas. Aquesta relació és clau per garantir la coherència del procés educatiu i emocional, ja que no només afavoreix la intervenció de l'infant, sinó que també fomenta la creació d'una xarxa de suport per a la família.

I per acabar, **escoltar la veu de l'infant**. Escoltar les seves percepcions, emocions i necessitats pot ajudar a ajustar millor les estratègies educatives i reconèixer l'infant com a protagonista del seu propi aprenentatge. **Aquest respecte és crucial en infants amb sordesa que sovint poden sentir-se invisible en un sistema educatiu majoritàriament oralista.**

En definitiva, les implicacions educatives d'aquest treball tenen com a meta transformar les propostes escolars per tal de garantir que tots els infants, ja independentment de les seves condicions sensorials, puguin desenvolupar-se de manera plena a l'escola. Això no només implica canvis tècnics, sinó també un compromís pedagògic amb els conceptes de "diversitat" i "inclusió" com a valors fonamentals del sistema educatiu actual.

6. CONCLUSIONS GENERALS

6.1. Conclusions

Aquest Treball Final de Grau ha permès aprofundir en una realitat educativa sovint poc visibilitzada: la vivència dels infants sords implantats durant l'etapa d'Educació Infantil, especialment pel que fa a la seva inclusió dins del grup-classe quan reben suport logopèdic fora de l'aula. **Els resultats obtinguts**, tant dels qüestionaris com de les entrevistes, **mostren una realitat plena de desequilibris, on conviu la necessitat del suport logopèdic amb la importància de garantir el benestar emocional, social i educatiu de l'infant dins de l'entorn escolar**. Tenint present que un infant implantat bilateral abans dels 12 mesos de vida pot arribar a tenir, en l'etapa infantil, uns nivells d'audició similars que un infant sense aquesta discapacitat. Les audiometries poden variar només de 20 a 30 dB HL en un infant oient.

S'ha comprovat que, tot i que el suport logopèdic és una eina clau pel desenvolupament del llenguatge oral, la seva aplicació dins de l'horari lectiu i fora de l'aula pot comportar conseqüències negatives en la integració i participació de l'infant dins del grup-classe. Les veus dels infants entrevistats i els comentaris recollits als qüestionaris reflecteixen sentiments de desconexió i diferència, especialment quan les sessions de logopèdia coincideixen amb moments de gran valor pedagògic i social, com ara jocs o activitats col·lectives. Aquests sentiments d'aïllament posen en qüestió i demana una reflexió sobre la manera com es gestiona aquest suport dins del sistema educatiu inclusiu.

En paral·lel, l'estudi posa en evidència una discrepància entre la percepció dels professionals de la logopèdia i la dels altres agents educatius com els mestres d'infantil, les famílies i els propis infants. Mentre que els logopedes defensen l'eficiència i la necessitat de les seves intervencions, moltes famílies i mestres mostren preocupacions pel fet que aquestes no sempre tenen present l'impacte emocional ni la coordinació amb la resta de col·lectius. Aquesta manca de coordinació pot fer que el suport logopèdic, tot i no ser malintencionat, enforteixi agrupaments segregadors.

Per tant, **la principal conclusió** del treball és que **la inclusió real d'un infant sord implantat només és possible si es garanteix un suport logopèdic que no interfereixi en la seva presència significativa dins l'aula, i que aquest suport logopèdic sigui el resultat d'una col·laboració propera i constant entre l'escola, la família i la logopèdia**. Cal que tots els professionals implicats comparteixin objectius i valorin l'impacte global, no només lingüístic, que té aquesta intervenció en el desenvolupament integral de l'infant. És important buscar els moments més adients i consultar a l'infant, que a infantil ja té edat per opinar, com i quan li

agradaria rebre el suport logopèdic que tan essencial és durant els primers anys d'escolarització.

6.2. Objectius assolits i limitacions

Els objectius inicials del treball han estat àmpliament assolits. En primer lloc, s'ha pogut analitzar de manera detallada la pràctica inclusiva en el context de la sordesa amb implant coclears, recalcant la participació dins del grup-classe i el paper que juga el suport logopèdic. En segon lloc, els testimonis d'exinfants sords han aportat una mirada personal i de gran valor que ha permès entendre millor com es viu aquesta realitat des de dins. I finalment, les aportacions de les famílies, mestres i logopedes han fet possible posar en escena una perspectiva àmplia i diversa que ha fonamentat l'anàlisi per identificar els punts forts i febles del sistema educatiu actual.

Malgrat això, cal reconèixer certes limitacions. Per una banda, el nombre reduït dels participants en els qüestionaris ha limitat una mica la generalització dels resultats. A més a més, les entrevistes es basen en experiències personals, condicionades pel context personal i la memòria. Per tant, si es volgués obtenir un enfocament més gran, tot i haver aconseguit dades significatives, caldria ampliar la mostra. També ha estat un repte abreviar la gran quantitat d'informació recollida sense perdre la varietat i riquesa dels testimonis. I, d'altra banda, aquesta recerca se centra exclusivament en l'etapa d'Educació Infantil, deixant oberta la possibilitat d'explorar i analitzar també com evoluciona aquesta realitat en les etapes posteriors com la primària i la secundària.

6.3. Noves línies de recerca

A partir d'aquesta investigació, s'obre un infinit de línies futures de recerca per continuar investigant i complementar o ampliar el coneixement, com per exemple:

- Estudiar les diferències entre els models d'escolarització d'infants sords, com les escoles ordinàries o escoles específiques, per comparar les vivències emocionals i socials.
- Analitzar com viuen aquest procés els infants que, a més de ser sords implantats, tenen altres dificultats o formen part d'un context sociocultural vulnerable.
- Investigar el pas de l'infant sord implantat entre etapes educatives i el seguiment del suport logopèdic que necessiten.

6.4. Reflexió personal sobre la meva experiència al realitzar el TFG

El procés d'elaboració d'aquest Treball Final de Grau ha estat molt més que una tasca acadèmica, ha estat també una experiència personal, emocional i reveladora. Poder investigar aquest desequilibri educatiu ha permès connectar les històries amb la realitat des d'una mirada més determinada i madura. Aquest procés ha ajudat a reviure vivències passades i moments de la infància escolar, a posar-hi paraules i a comprendre millor aquella incomoditat que moltes vegades se sent dins nostre. Escoltar altres individus sords, recollir les seves vivències i donar veu al que sovint ha quedat silenciats ha estat un camí de satisfacció i enfortiment.

Des d'un punt de vista més acadèmic, aquest treball ha ajudat a desenvolupar i millorar les habilitats de recerca: la recollida i anàlisi de les dades, coordinar les diferents fonts, connectar la teoria amb la pràctica i estructurar el document de forma exigent i escrupolosa per no deixar passar cap detall. Aquest seguit d'accions ha permès arribar a la conclusió més valuosa d'aquest estudi: **la importància de no perdre mai de vista la veu de l'infant** en qualsevol investigació educativa. **La inclusió no és un concepte que s'ha de basar en el simple fet d'estar a l'aula, sinó sentir-se part del grup, ser escoltat, estimat i reconegut. Cal que l'educació inclusiva sigui un espai en el qual els infants no només siguin físicament, sinó emocionalment i socialment integrats, una inclusió que reconegui les diferències entre els alumnes sense jerarquitzar-les.**

També cal destacar el valor que han tingut les tutories, tant grupals com individuals, en l'elaboració del treball. Les tutories grupals han estat útils per resoldre dubtes generals, i sobretot, per sentir-se acompanyada a l'hora de compartir inquietuds, idees i dificultats amb les companyes. I les tutories individuals amb la tutora han estat fonamentals per fer un seguiment personalitzat, resoldre dubtes específics i rebre orientacions adaptades al cas concret. Sobretot al principi d'aquesta assignatura, en moments de bloqueig mental o desmotivació, sentir el suport de la tutora va ajudar a recuperar el fil del treball i avançar-lo amb més claredat i determinació. Tant els moments en grup com en solitari amb les companyes i la tutora han transmès motivació i una sensació de comunitat molt necessària en un projecte tan llarg i exigent.

En definitiva, és evident la certesa que cal continuar treballant per a un model educatiu on cap infant se senti fora de lloc, on tothom trobi el seu espai, la seva veu i el seu valor. Aquest Treball Final Grau ha estat molt més que un tràmit acadèmic, ha estat una experiència de creixement personal i de compromís, mitjançant la qual s'ha volgut contribuir a una educació veritablement inclusiva.

7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ACAPPS. (2024). *La logopèdia immersiva: escoltar i entendre en entorns reals*. Associació Catalana per a la Promoció de les Persones Sordes. <https://acapps.org/>
- Amado Balaguer, A. (2023). *Guia pràctica per a la intervenció logopèdica en la hipoacúsia infantil dins les aules ordinàries*. (Treball Final de Grau, Universitat Oberta de Catalunya). UOC. <http://hdl.handle.net/10609/148503>
- Capdevila, M. (2011). *Sords profunds, però hi sentim i parlem*. (2a ed.). Departament de Benestar Social i Família de la Generalitat de Catalunya.
- CREDA Jordi Perelló. (s.d.). *Servei educatiu específic per a alumnat amb discapacitat auditiva*. Serveis Educatius XTEC. <https://serveiseducatius.xtec.cat/creda-jordiperello/>
- Govern de les Illes Balears. (s.d.). *Servei d'Inclusió per a la Comunitat Educativa - Serveis UVAI*. <https://www.caib.es/sites/diversitat/ca/uvai/>
- Federación AICE. (s.d.). *Implante coclear: Una alternativa para la sordera*. Asociación de Implantados Cocleares de España. <http://implantecoclear.org/>
- Federación Española de Familias de Personas Sordas (FIAPAS). (s.d.). *La sordera*. FIAPAS. <https://fiapas.es/la-sordera/>
- FIAPAS. (2012). *Manual básico de formación especializada sobre discapacidad auditiva*. FIAPAS. https://bibliotecafiapas.es/pdf/Manual_Basico_de_Formacion_Especializada_sobre_Discapacidad_Auditiva.pdf
- GAES. (s.d.). *Grados de hipoacusia*. GAES. <https://www.gaes.es/perdida-auditiva/grados-de-hipoacusia>
- García Perales, F. J., & Herrero Priego, J. (2008). *Manual de atención al alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo derivadas de discapacidad auditiva* (7a ed.).
- García Perales, R. & Mancebo Luján, L. A. (2023). Inclusión educativa de las personas con implante coclear: Estudio de casos y propuesta de actuaciones para Educación Infantil. *Revista de Educación Inclusiva*, 16(1), 130-145. <https://revistaeducacioninclusiva.es/index.php/REI/article/view/858>
- Generalitat de Catalunya. (s.d.). *Hipoacusia: Causes*. Canal Salut. Generalitat de Catalunya. <https://canalsalut.gencat.cat/ca/detalls/article/hipoacusia#causes>

Instituto Nacional de la Sordera y Otros Trastornos de la Comunicación (NIDCD). (s.d.).
Implantes cocleares. <https://www.nidcd.nih.gov/es/espanol/implantes-cocleares>

Nieva, S., Rodríguez, M. J., & Roussel, C. (2019). Intervención logopédica desde enfoques naturalistas. *Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología*, 39(4), 151-154.
<https://doi.org/10.1016/j.rlfa.2019.10.001>

Ramón Prats, J. (2019). *Intervenció logopèdica en alumnes amb pèrdua auditiva dins de l'aula ordinària: Una mirada inclusiva*. (Treball Final de Grau, Universitat Oberta de Catalunya). UOC.
<https://openaccess.uoc.edu/bitstream/10609/90186/6/jramonprTFG0119mem%C3%B2ria.pdf>

Vigotsky, L. S. (2000). *El desarrollo de los procesos psicológicos superiores* (2a ed., A. Roda, Trad.). Crítica. (Obra original publicada el 1934).

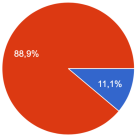
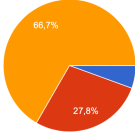
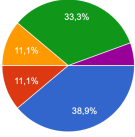
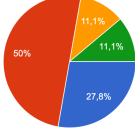
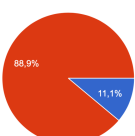
XTEC. (s.d.) *NESE derivades de discapacitat auditiva*. Generalitat de Catalunya.
<https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/diversitat-i-inclusio/atencio-educativa-als-alumnes/nese/nese-derivades-de-discapacitat-auditiva/>

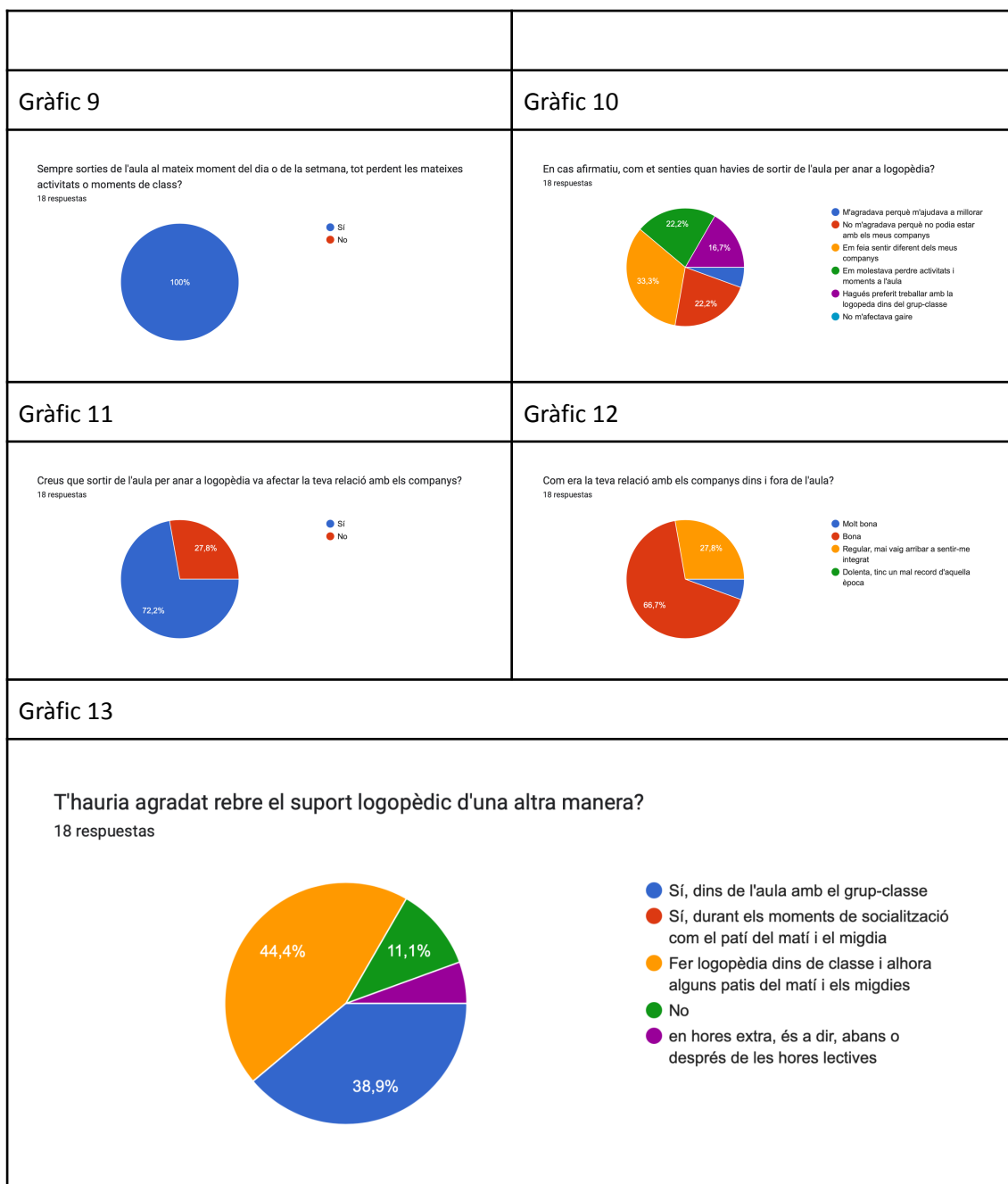
ANNEXOS

1. Resultats dels qüestionaris

Gràfics del qüestionari 1: La veu dels infants sords implantats

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfuS2nEVejs1HqCcDpiYMt_XdW0bsqQbMqqEQlw0mSDjpyj4w/viewform?usp=header

Gràfic 1 Portes implants coclears? 18 respuestas - Si - No	Gràfic 2 Quants implants coclears portes? 18 respuestas 1 2
Gràfic 3 Quina edat tens? 18 respuestas - Menys de 10 anys - Menys de 15 anys - Entre 15-25 anys	Gràfic 4 Nivell d'estudis actual 18 respuestas - ESO - Ciclo formatiu - Babillerat - Grau universitari 5a
Gràfic 5 A quina edat et van implantar? 18 respuestas - Abans d'1 any de vida - Entre 1 i 3 anys de vida - Entre 3 i 6 anys de vida - Després dels 6 anys de vida	Gràfic 6 Vas assistir a una escola ordinària propera a casa teva o a una escola més llunyana pel fet que ja disposava d'un equip logopèdic? 18 respuestas - Escola ordinària del barri - Escola fora del barri amb equip logopèdic
Gràfic 7 Durant la teva etapa d'Educació Infantil, vas assistir a sessions de logopèdia dins l'escola? 18 respuestas - Si - No	Gràfic 8 En cas afirmatiu, recordes si havies de sortir de l'aula per rebre aquestes sessions de logopèdia? 18 respuestas - Si - No

Taula 1. Gràfics del qüestionari 1 “La veu dels infants sords implantats”. Font: Elaboració pròpia a través del Google Forms.

Pregunta oberta: “Si poguessis canviar alguna cosa sobre com, on i quan es feien les sessions de logopèdia, què canviaries?”

- A aquesta edat crec que cal que el logopeda treballi amb tot el grup i també que els logopedes assisteixin a l'escola del barri, al seu entorn.
- Horaris variats per no perdre sempre les mateixes classes o moments de la setmana.
- Els faria en hores dels extraescolars i en un espai que no fes mandra anar perquè si no encara faria més mandra.
- Els horaris.

- Evidentment, intentar cercar espais fora de l'horari escolar. Crec que aquest aspecte de la logopèdia pot afectar a nivell personal i social, i a més a més, si es perden hores dins de classe. Penso que es podria trobar i provar altres maneres de fer millor la logopèdia.
- A l'escola en moments d'abans o després de l'horari lectiu.
- Treballar quan no hi ha activitats.

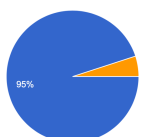
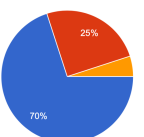
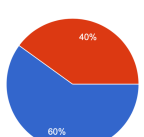
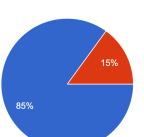
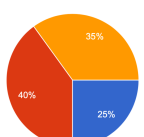
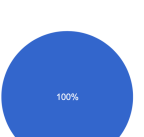
Pregunta oberta: "Si tens suggeriments o experiències que vols compartir, escriu-les aquí."

- A partir dels darrers anys de primària considero que no hauria de ser en hores de classe, ja que ets més conscient que pots arribar a perdre alguna dinàmica de classe perquè comences a comparar-te amb els companys perquè ets més conscient de la teva situació especial.
- La veritat és que personalment, no m'ha afectat gaire, però sí que recordo haver perdut classes i activitats per culpa de la logopèdia. I en cert punt, he arribat a pensar que no em servia de res.
- A la classe sempre em quedava sense parella o grup i s'han de cercar altres solucions. O pel fet d'haver d'anar a una escola fora del meu barri, no era fàcil anar a jugar amb els meus companys de classe a la plaça del costat de l'escola perquè havia de tornar ja al meu barri.

Gràfics del qüestionari 2: La veu de les famílies

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfqOHjCnudAG_AcjkISXp_ufme6bITwTh4lc9PPHE9SR18dAA/viewform?usp=header

Gràfic 14 Quina edat té el teu fill o filla? 20 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Edat</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Menys de 5 anys</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Entre 5-15 anys</td> <td>70%</td> </tr> <tr> <td>Entre 15-25 anys</td> <td>30%</td> </tr> <tr> <td>Més de 25 anys</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Edat	Porcentatge	Menys de 5 anys	0%	Entre 5-15 anys	70%	Entre 15-25 anys	30%	Més de 25 anys	0%	Gràfic 15 Nivells d'estudis actuals del teu fill o filla 20 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Nivell d'estudi</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Educació Infantil</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Educació Primària</td> <td>40%</td> </tr> <tr> <td>ESO</td> <td>20%</td> </tr> <tr> <td>Cicle formatiu</td> <td>15%</td> </tr> <tr> <td>Grau universitari</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Bachillerato</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Educación Especial</td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>IFE</td> <td>5%</td> </tr> </tbody> </table>	Nivell d'estudi	Porcentatge	Educació Infantil	0%	Educació Primària	40%	ESO	20%	Cicle formatiu	15%	Grau universitari	10%	Bachillerato	5%	Educación Especial	5%	IFE	5%
Edat	Porcentatge																												
Menys de 5 anys	0%																												
Entre 5-15 anys	70%																												
Entre 15-25 anys	30%																												
Més de 25 anys	0%																												
Nivell d'estudi	Porcentatge																												
Educació Infantil	0%																												
Educació Primària	40%																												
ESO	20%																												
Cicle formatiu	15%																												
Grau universitari	10%																												
Bachillerato	5%																												
Educación Especial	5%																												
IFE	5%																												
Gràfic 16 A quina edat va ser implantat/da? 20 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Edat</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Abans d' 1 any de vida</td> <td>35%</td> </tr> <tr> <td>Entre 1 i 3 anys de vida</td> <td>50%</td> </tr> <tr> <td>Entre 3 i 6 anys de vida</td> <td>10%</td> </tr> <tr> <td>Més de 6 anys</td> <td>5%</td> </tr> </tbody> </table>	Edat	Porcentatge	Abans d' 1 any de vida	35%	Entre 1 i 3 anys de vida	50%	Entre 3 i 6 anys de vida	10%	Més de 6 anys	5%	Gràfic 17 El teu fill o filla reb o rebia sessions de logopèdia durant l'horari escolar a l'escola a l'etapa d'Educació Infantil? 20 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Resposta</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Si</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>No</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Resposta	Porcentatge	Si	100%	No	0%												
Edat	Porcentatge																												
Abans d' 1 any de vida	35%																												
Entre 1 i 3 anys de vida	50%																												
Entre 3 i 6 anys de vida	10%																												
Més de 6 anys	5%																												
Resposta	Porcentatge																												
Si	100%																												
No	0%																												
Gràfic 18	Gràfic 19																												

El teu fill o filla surt o sortia de l'aula per rebre aquestes sessions de logopèdia? 20 respuestas ● Si ● No ● Les feia a l'hora pati	El teu fill o filla surt o sortia de l'aula al mateix moment del dia o de la setmana? 20 respuestas ● Si ● No ● No entiendo la pregunta
Gràfic 20	Gràfic 21
Creus que la sortida de l'aula per anar a logopèdia està afectant o va afectar la integració social del teu fill o filla? 20 respuestas ● Si ● No	Quina importància dones a la logopèdia en el desenvolupament del teu fill o filla durant l'etapa d'Educació Infantil? 20 respuestas ● Molt important ● Important ● Poc important ● Gens important
Gràfic 22	Gràfic 23
Com valores el nivell d'inclusió del teu fill o filla dins de l'escola i el grup-classe? 20 respuestas ● Molt incluiu ● Bastant incluiu ● Poc incluiu ● Gens incluiu	T'agradaria que hi hagués més alternatives per rebre suport logopèdic sense afectar la inclusió escolar? 20 respuestas ● Si ● No

Taula 2. Gràfics del qüestionari 2 "La veu de les famílies". Font: Elaboració pròpia a través del Google Forms.

Pregunta oberta: "Quina ha estat la vostra experiència amb el suport logopèdic durant l'etapa d'Educació Infantil?"

- Positiva i important.
- La experiencia en Tablet ha sido muy positiva. Mi hija siempre necesitó ayuda para hablar y comprender cómo lo hace ahora. Si hubiera tenido logopedia fuera del horario escolar, no hubiera podido hacer extraescolares, se hubiera perdido cumpleaños, más horas al día de concentración.... En ningún otro lugar te incluyen la logopedia dentro del horario lectivo. Las logopedia siempre estaban en contacto con los maestros, dirección, comedor, todos los intervinientes en el centro. Me parece más enriquecedor "aprender a entender" que "estar". Cuando acabó la escuela de primaria, nadie más la llamó, pero no es por no haber estado en el patio o en las horas de talleres, o inglés, en esas horas mi hija no tenía la capacidad de aprovecharlas, sin embargo, con la ayuda logopédica hoy entiende, escucha y se sabe expresar.
- Fantàstica. A més la logopeda s'ha integrat al grup classe i els altres infants la tenen present.
- Molt poques hores de logopèdia.

- Molts canvis de logopeda cada any i poca adaptació per cada nen. Preferiria que ella entres a l'aula o que no la traguessin del grup classe quan són tan petits.
- Crec que és necessària i que han fet una bona feina, sobretot en poder orientar a l'escola amb la nostra filla.
- Una batalla.
- Credac.
- Bona però millorable.
- Molt bo i necessari.
- Molt bona. Tot i que sortir de l'aula no sempre agrada, és una bona opció per no sobrecarregar el nen amb més activitats fora de l'escola, quan ja surten cansats.
- Bé, però molt millorable.
- Positiva en general, però amb dificultats per coordinar horaris amb logopeda i escola.
- En general, positiva, tot i la dificultat de coordinar calendari de la logopeda i horari escolar.

Pregunta oberta: “Quins aspectes creus que es podrien millorar en l'ensenyament d'infants sords implantats?”

- La comprensió lectora.
- Yo creo que el mejor método es el de escuelas de inclusión. Donde pueden proponerse grupos de trabajo entre chicos con similares discapacidades.
- Amb els nens implantats fer més logopèdia de molt petits perquè després amb implants ja poden fer menys i estar més amb el grup classe.
- Treballar dins la classe amb tot el grup.
- Tenir en compte la seva casuística personal i sempre intentar integrar.
- Donar més facilitats.
- Logopedia en las aulas más horas.
- Més informació als diferents mestres sobre la manera correcta de comunicar-se amb l'implantat, l'anticipació davant algunes activitats que requereixen algun suport específic per l'alumne (subtítols, cartells amb imatges, escriure a la pissarra deures o coses importants...
- Més comunicació amb les famílies.
- A vegades, i depenent del desenvolupament de l'infant, les entitats que donen l'assistència logopèdica, intenten reduir les sessions.
- Més estabilitat en l'equip de logopedes. Més logopèdia fonètica un cop l'infant desenvolupa la parla.
- Implicació de l'escola i famílies i institucions.
- La coordinació de l'enfocament del suport logopèdic i l'escola.
- La coordinació de la logopeda amb l'escola.

Pregunta oberta: “Si tens suggeriments o experiències que vulguis compartir, escriu-los aquí.”

- Al final durant la primària per no perdre relació amb els companys, feia logopèdia a l'hora del pati per seguir curs normal. A la secundària ja no li van deixar fer.
- Una experiència a l'assignatura de gimnàstica: explicar l'activitat a camp obert, el pati, quan l'alumne està a una gran distància on no pot sentir i menys entendre el que ha

de fer. Això el fa sentir en desigualtat amb els altres i depenent d'un altre company que li vulgui explicar.

- Una vegada jugant al joc tradicional "el mocador" van posar a l'implantada a l'altra punta on no podia escoltar el número i sempre perdia. Amb uns cartells amb números hauria estat més fàcil la inclusió en el joc o posant-la més a prop del que deia el número.
- El tractament de la sordesa a l'escola és molt complexa i cal enfocar-ho d'una manera individualitzada amb una implicació estreta de la família.
- La coordinació de la logopeda amb l'escola és clau en totes les etapes escolars. No hi ha hagut cap suport en el procés cap a estudis universitaris.
- El meu fill va deixar de rebre suport logopèdic a 1r d'ESO sense cap seguiment posterior per part del Credac.

Gràfics del qüestionari 3: La veu dels professionals de logopèdia

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScqSCEu6XD9p5gkjLoX6xmufcEFC4FmmeLwUolm0hL28ULPGA/viewform?usp=header>

Gràfic 24 Quants anys d'experiència tens com a logopeda? 13 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Experiència</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Menys de 5 anys</td> <td>15,4%</td> </tr> <tr> <td>Entre 5 i 10 anys</td> <td>23,1%</td> </tr> <tr> <td>Entre 10 i 20 anys</td> <td>61,5%</td> </tr> <tr> <td>Entre 20 i 30 anys</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Més de 30 anys</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Experiència	Porcentatge	Menys de 5 anys	15,4%	Entre 5 i 10 anys	23,1%	Entre 10 i 20 anys	61,5%	Entre 20 i 30 anys	0%	Més de 30 anys	0%	Gràfic 25 Tens experiència treballant amb infants sords implantats de l'etapa d'Educació Infantil? 13 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Resposta</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Si</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>No</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>No ho recordo</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Resposta	Porcentatge	Si	100%	No	0%	No ho recordo	0%
Experiència	Porcentatge																				
Menys de 5 anys	15,4%																				
Entre 5 i 10 anys	23,1%																				
Entre 10 i 20 anys	61,5%																				
Entre 20 i 30 anys	0%																				
Més de 30 anys	0%																				
Resposta	Porcentatge																				
Si	100%																				
No	0%																				
No ho recordo	0%																				
Gràfic 26 En cas afirmatiu, en el teu centre o en els que has treballat, quan i on has realitzat les sessions de logopèdia per a infants sords? 13 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Lloc i Moment</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Fora de l'aula durant l'horari lectiu</td> <td>69,2%</td> </tr> <tr> <td>Dins de l'aula durant l'horari lectiu</td> <td>23,1%</td> </tr> <tr> <td>Fora de l'aula en els moments de descans al pati del matí i del migdia</td> <td>7,7%</td> </tr> <tr> <td>Dins de l'horari lectiu i a les estones de migdia</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Lloc i Moment	Porcentatge	Fora de l'aula durant l'horari lectiu	69,2%	Dins de l'aula durant l'horari lectiu	23,1%	Fora de l'aula en els moments de descans al pati del matí i del migdia	7,7%	Dins de l'horari lectiu i a les estones de migdia	0%	Gràfic 27 Creus que la retirada de l'aula per assistir a logopèdia pot afectar en la integració escolar i social de l'infant? 13 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Resposta</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Si</td> <td>69,2%</td> </tr> <tr> <td>No</td> <td>15,4%</td> </tr> <tr> <td>Depèn del cas</td> <td>15,4%</td> </tr> </tbody> </table>	Resposta	Porcentatge	Si	69,2%	No	15,4%	Depèn del cas	15,4%		
Lloc i Moment	Porcentatge																				
Fora de l'aula durant l'horari lectiu	69,2%																				
Dins de l'aula durant l'horari lectiu	23,1%																				
Fora de l'aula en els moments de descans al pati del matí i del migdia	7,7%																				
Dins de l'horari lectiu i a les estones de migdia	0%																				
Resposta	Porcentatge																				
Si	69,2%																				
No	15,4%																				
Depèn del cas	15,4%																				
Desenvolupa la teva resposta anterior (Gràfic 27) - És perdut situacions on hi són els seus companys. - No creiem que a l'etapa d'infantil els afecti sortir a fer logopèdia. El que s'ha de prioritzar és si hi ha alguna activitat especial (conta-contes, activitat de circ o música a l'escola, una festa concreta...) cal ser flexible i respectar aquests espais amb la resta del grup/classe. Quan fan secundària els afecta més sortir-ne, acostumen a no voler ser diferents i mostrin més reticència. - El CREDA vetlla per la inclusió de l'alumnat i precisament intentem eliminar les barreres de participació anticipant moltes de les activitats que fan a l'aula. Això permet als infants a poder participar més activament perquè en altres ocasions																					

(sempre dependent de l'alumne) la barrera de comprensió és tan gran que no poden comprendre la tutora o s'expressin amb dificultats. Quan aquestes barreres de comprensió o expressió no hi són, llavors el servei CREDA es retira. - Quan l'alumne necessita molta intervenció dins l'horari escolar és perquè no té prou llenguatge oral per relacionar-se amb els companys. Per tant, la logopèdia el que fa és donar-li eines per poder-se socialitzar. - Crec que la primera pregunta hauria de ser multiresposta. Jo he fet la majoria de les sessions en horari lectiu, però algunes també en horari de migdia. Jo penso que la majoria d'hores els passa dins de l'aula i amb els companys. Les sessions de logopèdia dins l'aula creiem que no són igual d'efectives i el nivell d'adquisició del llenguatge dels alumnes baixaria.																	
Gràfic 28	Gràfic 29																
Com valoreu la col·laboració entre logopedes i mestres en el suport als infants sords? 13 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Valoració</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Molt bona</td> <td>30,8%</td> </tr> <tr> <td>Bona</td> <td>69,2%</td> </tr> <tr> <td>Regular</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Dolenta</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Valoració	Porcentatge	Molt bona	30,8%	Bona	69,2%	Regular	0%	Dolenta	0%	Creus que caldrien més recursos o formació per als professionals en aquest àmbit? 13 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Resposta</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Sí</td> <td>92,3%</td> </tr> <tr> <td>No</td> <td>7,7%</td> </tr> </tbody> </table>	Resposta	Porcentatge	Sí	92,3%	No	7,7%
Valoració	Porcentatge																
Molt bona	30,8%																
Bona	69,2%																
Regular	0%																
Dolenta	0%																
Resposta	Porcentatge																
Sí	92,3%																
No	7,7%																

Taula 3. Gràfics del qüestionari 3 “La veu dels professionals de logopèdia”. Font: Elaboració pròpia a través del Google Forms.

Pregunta oberta: “Quines estratègies consideris més adequades per equilibrar el suport logopèdic i la inclusió?”

- Formació i acompanyament.
- Des del meu punt de vista, que un infant rebi suport del CREDA, NO afecta la inclusió. Les coordinacions entre tutors, malls i logopedes per donar orientacions de com treballar a l'aula i poder anticipar amb temps les tasques o activitats realitzades a l'aula.
- El treball de l'audició i el llenguatge oral.
- Una cosa important que molt sovint no es fa, és que la mestra de l'aula no programi activitats de jocs ni celebracions a les hores que els alumnes van a logopèdia.

Pregunta oberta: “Quins reptes trobes a l'atenció logopèdica als infants amb implants sords a l'escola?”

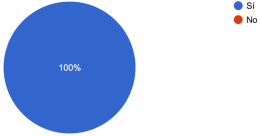
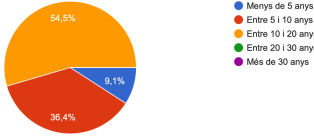
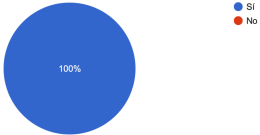
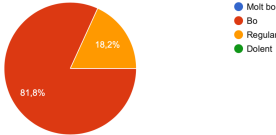
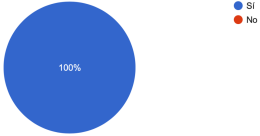
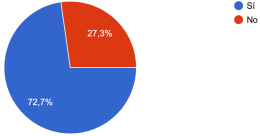
- Que a una sola mestra se li escapin situacions importants en què contemplar si l'infant sord ha rebut la informació correctament o no.
- Quan van a un centre amb SIAL costa menys, però a la resta d'escoles hi ha desconeixement general. Cada any cal explicar al claustre que intervé amb les estratègies de comunicació.
- El buit a les escoles. El poc temps que tenim de coordinació amb els tutors i malls. Les poques hores que tenen els docents per preparar les programacions. Això implica que els malls i logopedes tenim poc temps per preparar-nos i anticipar-vos a l'alumne.
- El desenvolupament de l'audició i el llenguatge oral.

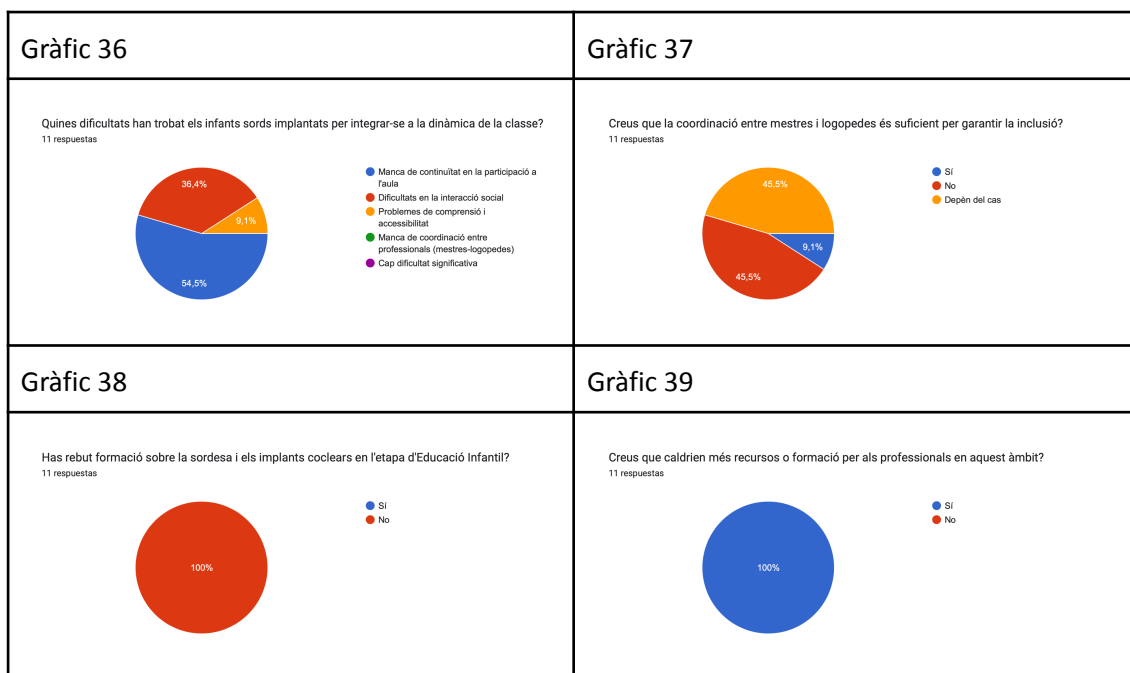
Pregunta oberta: “Hi ha alguna altra reflexió o qüestió que vols compartir sobre aquest tema?”

- És una llàstima que la feina que s'ha fet durant anys per l'aposta per l'oralisme s'estigui perdent.
- Trobo que també és una feina conjunta amb la família donar valor a les sessions de logopèdia.

Gràfics del qüestionari 4: La veu dels mestres d'Educació Infantil

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe52W_EkoDKB-Td23ADKA4yNOYKfSD_apZzr2GU B4wVOpNPCg/viewform?usp=header

Gràfic 30 Ets mestre/a d'Educació Infantil? 11 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Resposta</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Si</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>No</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Resposta	Porcentatge	Si	100%	No	0%	Gràfic 31 Quants anys d'experiència tens com a mestre/a d'infantil? 11 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Resposta</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Menys de 5 anys</td> <td>9.1%</td> </tr> <tr> <td>Entre 5 i 10 anys</td> <td>36.4%</td> </tr> <tr> <td>Entre 10 i 20 anys</td> <td>54.5%</td> </tr> <tr> <td>Entre 20 i 30 anys</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Més de 30 anys</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Resposta	Porcentatge	Menys de 5 anys	9.1%	Entre 5 i 10 anys	36.4%	Entre 10 i 20 anys	54.5%	Entre 20 i 30 anys	0%	Més de 30 anys	0%
Resposta	Porcentatge																		
Si	100%																		
No	0%																		
Resposta	Porcentatge																		
Menys de 5 anys	9.1%																		
Entre 5 i 10 anys	36.4%																		
Entre 10 i 20 anys	54.5%																		
Entre 20 i 30 anys	0%																		
Més de 30 anys	0%																		
Gràfic 32 Has tingut mai infants amb implants coclears a la teva aula? 11 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Resposta</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Si</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>No</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Resposta	Porcentatge	Si	100%	No	0%	Gràfic 33 En cas afirmatiu, com valoreu el nivell d'inclusió d'aquests infants al dia a dia de l'aula? 11 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Resposta</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Molt bo</td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Bo</td> <td>81.8%</td> </tr> <tr> <td>Regular</td> <td>18.2%</td> </tr> <tr> <td>Dolent</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Resposta	Porcentatge	Molt bo	0%	Bo	81.8%	Regular	18.2%	Dolent	0%		
Resposta	Porcentatge																		
Si	100%																		
No	0%																		
Resposta	Porcentatge																		
Molt bo	0%																		
Bo	81.8%																		
Regular	18.2%																		
Dolent	0%																		
Gràfic 34 Aquests infants sortien de l'aula per assistir a les sessions de logopèdia? 11 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Resposta</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Si</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>No</td> <td>0%</td> </tr> </tbody> </table>	Resposta	Porcentatge	Si	100%	No	0%	Gràfic 35 Creus que la sortida de l'aula per anar a logopèdia afecta a la integració escolar i social de l'infant? 11 respuestas <table border="1"> <thead> <tr> <th>Resposta</th> <th>Porcentatge</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Si</td> <td>72.7%</td> </tr> <tr> <td>No</td> <td>27.3%</td> </tr> </tbody> </table>	Resposta	Porcentatge	Si	72.7%	No	27.3%						
Resposta	Porcentatge																		
Si	100%																		
No	0%																		
Resposta	Porcentatge																		
Si	72.7%																		
No	27.3%																		
Desenvolupa la teva resposta anterior (Gràfic 35) - Els efectes dels avenços per a la millora de la comunicació d'aquests infants prevalen sobre els efectes de les sortides puntuals de l'aula. - Els nens es consideren diferents, i com els hi costa fer amistat ja de sortida si no forma part tota l'estona de les classes amb els companys es pot sentir exclòs i no aconseguir amics.																			

Taula 3. Gràfics del qüestionari 3 “La veu dels mestres d’Educació Infantil”. Font: Elaboració pròpia a través del Google Forms.

Pregunta oberta: “Quines estratègies has utilitzat per afavorir la inclusió d'aquests infants?”

- Provocar situacions que barregin infants sords i infants oïdors.
- Protegir-los i estar molt pendent d'ells perquè tendeixen a desconnectar quan molta gent parla al mateix moment.

Pregunta oberta: “Quines millores proposaries per equilibrar la inclusió i el suport logopèdic?”

- Més espais de coordinació entre mestres i logopedes.
- Que la logopeda entri a la classe i treballi amb tota la classe com a mínim en un 50% de les hores.

2. Transcripcions de les entrevistes personals

Entrevista 1 - Eugènia Bofill (23 anys), una exinfant amb implants coclears

- [Àudio de l'entrevista](#)

Jana: Quants implants coclears portes?.

Eugènia: Dos.

Jana: A quina edat et van implantar?.

Eugènia: L'implant dret als dos anys i l'implant esquerre als cinc anys.

Jana: Quin nivell d'estudis tens?.

Eugènia: Estic a la Universitat de Barcelona estudiant Educació Primària.

Jana: A quina escola vas cursar la teva etapa d'Educació Infantil?.

Eugènia: A l'escola Tàber.

Jana: I la primària també?.

Eugènia: No, la primària, l'ESO i el batxillerat ho vaig fer a Jesuïtes Casp.

Jana: Recordes si durant l'època infantil, rebies suport logopèdic? Què recordes d'aquestes sessions de logopèdia i com les vivies?.

Eugènia: Sí, sí, recordo que sempre havia de sortir de la classe per fer activitats amb la logopeda. Però no tinc gaire bon record d'aquells moments perquè, en ser tan petita, mai vaig arribar d'entendre el perquè m'estaven traient de l'aula si l'única cosa que jo volia era estar amb els meus companys a classe. Recordo clarament un dia que ens estàvem preparant per començar una activitat de pintura amb les mans, una de les meves preferides, i just em van venir a buscar per anar a logopèdia. Em vaig posar a plorar perquè no volia perdre'm aquell moment. I sentia frustració moltes vegades quan tornava a classe i els meus companys estaven fent una altra cosa diferent de mi o ja havien acabat l'activitat. Em sentia descol·locada, com si anés sempre una mica més tard respecte als altres. Ja més tard, a Primària, vaig ser més conscient que aquestes sessions de logopèdies eren pel meu bé perquè veia com començava a aprendre i m'aportaven coses positives.

Jana: En quin moment vas començar a ser conscient de com aquesta sortida afectava la teva relació amb el grup-classe?

Eugènia: Cap a finals de Primària i principis de l'ESO, ja que és la típica etapa en què vols ser com tothom i no destacar. Comences a percebre els silencis o les mirades quan tornes a l'aula, i també et preguntes per què tu has d'anar-te'n sempre. No és que em fessin sentir malament, però sempre vaig notar una certa distància amb el grup-classe. En activitats de grup, de vegades notava que ja s'havien agrupat abans que jo tornés i em tocava adaptar-me a l'últim grup lliure. Això et fa sentir una mira fora de lloc, encara que no t'ho diguin explícitament.

Jana: Creus que aquestes sortides de l'aula van afectar la teva integració social dins de la classe? Per exemple, notaves dificultats per fer amics o per sentir-te part del grup?

Eugènia: No, jo recordo que no. Els meus companys sabien que jo era sorda i que portava implants coclears, però al final se'm veia com una més. Tot i això, ara mirant enrere, sí que crec que em va costar aprofundir en algunes amistats. No és que no m'entengués amb elles, però sovint sentia que m'estava perdent converses importants del grup o moments espontanis del pati. Per exemple, quan la logopèdia coincidia amb l'estona d'esbarjo, després era difícil entrar en la dinàmica del que estaven jugant o parlant, i això, a vegades em feia sentir una mica desconnectada. No ho vaig identificar fins molt més endavant, però crec que va influir en la meua manera de relacionar-me.

Jana: Si haguessis pogut triar, hauries preferit rebre aquest suport logopèdic d'alguna altra manera? Per exemple, en canvi de sortir tu, ella entrés a classe. Com t'hauria fet sentir?

Eugènia: Seria molt rar, eh?. Els meus companys entendrien la presència de la logopèdia a classe amb mi, però potser modificaria una mica la dinàmica de classe. Crec que no m'acabaria d'agradar perquè hauria d'estar atenta tant d'ella com de la mestra. Tot i això, potser si les sessions s'haguessin fet en moments menys socials com després de dinar o en espais individuals com els racons, no hauria tingut la sensació d'estar perdent-me coses. Jo crec que el problema no era el fet de rebre suport, sinó que *quan i com* es feia.

Jana: Mirant enrere, creus que l'escola o els mestres haurien pogut fer alguna cosa diferent per millorar la teva experiència?

Eugènia: Jo crec que sempre van actuar el millor possible amb mi. Sempre em van tenir present, mai en van fer sentir diferent ni discriminada de la resta. Però sí que crec que hauria estat bé que em preguntessin més sovint com em sentia sortint de l'aula. En aquell moment, ningú em preguntava si m'anava bé o si volia fer-ho en un altre moment. I és que de petita costa molt expressar aquest malestar. Tot anava bé, però a vegades, per dins, feia mal perdre'm part del dia amb els meus companys.

Entrevista 2 - Pol Orteu (15 anys), una exinfant amb implants coclears

Jana: Quants implants coclears portes?.

Pol: Dos.

Jana: A quina edat et van implantar?.

Pol: Al primer any de vida, va ser una operació bilateral, és a dir, em van implantar els dos implants coclears alhora.

Jana: Quin nivell d'estudis tens?.

Pol: Actualment estic fent 4t de l'ESO.

Jana: A quina escola vas cursar la teva etapa d'educació infantil?.

Pol: He fet tota la meva educació a l'escola Proa.

Jana: Recordes si durant l'educació infantil, rebies suport logopèdic? Què recordes d'aquestes sessions de logopèdia i com les vivies?.

Pol: Sí, recordo que sempre sortia de la classe a les mateixes hores amb la logopeda per anar a una altra aula petita, jo sol. Allà parlàvem del que havia fet al dia a dia i fèiem activitats de comprensió lectora, oral i d'escriptura. Hi havia dies que ho portava bé, però també n'hi havia d'altres que no em venia de gust marxar. Sobretot si estàvem fent alguna activitat divertida a classe com plastilina o psicomotricitat. Recordo que em sabia greu deixar-ho a mitges o que després no entenia del tot el que havien fet. Em costava tornar a enganxar el ritme de la classe.

Jana: Com et feia sentir el fet d'haver de sortir de l'aula per assistir a aquestes sessions?.

Pol: Jo sentia que diferent perquè al final era jo l'únic infant que sortia de classe. I com ho feia unes tres o quatre vegades a la setmana, doncs els meus companys acostumaven a preguntar-me sobre el tema. Em feia una mica de vergonya, sobretot quan algú em deia "ara te'n vas a la teva classe especial?" o "tu tens profe privada, oi?". Sé que no ho deien amb maldat, però jo ho notava. A vegades pensava que sortir tantes vegades també significava que jo no era com la resta, que alguna cosa fallava en mi.

Jana: Els teus companys sabien de la teva discapacitat?.

Pol: Sí, l'únic és que si surts molts cops de classe, doncs al final acaben agafant curiositat, per tant, sovint em preguntaven que feia a aquestes sessions de logopèdia. Jo no sabia ben bé què dir, a vegades ho simplificava dient que era com una classe per parlar millor, però per dins meu pensava "per què només jo si aquí hi ha companys també que els costa parlar?". Una vegada em van fer el comentari "tu surts perquè no saps parlar bé" i allò em va fer sentir malament, encara que després demanés perdó, deixa empremta.

Jana: I creus que sortir tantes vegades de l'aula, d'alguna manera afectar la integració dins del grup-classe i la teva relació amb els companys.

Pol: Tot i que a vegades no acabava de sentir-me com un més segons quins moments, recordo tenir un grup d'amics i bona relació amb el grup-classe en general. Hi havia activitats que passaven mentre jo no hi era i després ningú me les explicava. O jocs que començaven al pati i jo m'hi afegia més tard sense entendre de què anaven. No em van excloure mai de forma directa, però jo mateix em posava barreres perquè em feia por equivocar-me parlant o no saber de què parlaven.

Jana: A nivell emocional, creus que aquesta situació potser va influenciar la teva autoestima o la manera en com et veies a tu mateix dins de l'escola i el grup-classe?.

Pol: No ho sé, en aquell moment no ho pensava gaire, però ara veient-ho des de fora, crec que sí. Al final t'adones que tens una discapacitat, que les capacitats són diferents, i vulguis o no, al final sempre hi haurà algú que et veurà o et tractarà diferent. Encara que ho portis bé, sempre

hi ha una part de tu que sap que has de fer més esforç que els altres per arribar al mateix lloc. I això pesa, sobretot quan ets petit i només vols sentir-te com tothom.

Jana: Si haguessis pogut triar, hauries preferit rebre aquest suport logopèdic d'una altra manera?.

Pol: No estic segur, crec que si hagués estat al revés, és a dir, que fos la logopeda la que entres a l'aula, tallaria tota la classe. És a dir, l'únic que tenia una discapacitat de la classe era jo, i per tant, parar o molestar tota la classe per a una persona, no sé si val la pena. Jo crec que ja està bé el fet de sortir de l'aula perquè es treballa millor sense soroll i pots treballar cara a cara amb una professional que està allà només per a tu. Però, tot i això, no descarto la realitat de sortir de classe em feia sentir diferent. Sabia que la logopèdia m'ajudava, però també sabia que m'allunyava una mica dels altres.

Jana: Mirant enrere, creus l'escola, els mestres o les logopedes podrien haver fet alguna cosa diferent per millorar la teva experiència?.

Pol: A vegades he pensat que algunes sessions de logopèdia estan molt mal pensades perquè saben el que tens, però no saben com gestionar-ho o aplicar les teves capacitats a les activitats. Recordo estar a l'aula petita amb la logopeda fent exercicis que no li trobava cap sentit per a mi, que no estaven res relacionades amb la meua discapacitat, com omplir fitxes de vocabulari que jo ja dominava i repetir paraules que no tenien cap context. Em semblava avorrit i desconnectat del que estava fent. També la manera de gestionar els horaris perquè va haver-hi una temporada que les sessions eren a les 8h del matí i no m'agradava. Em costava molt concentrar-me i em semblava massa aviat per parlar, i més sentir que havia de fer un esforç extra. Potser hauria estat millor fer-ho en un altre moment del dia o intentar lligar-ho més amb el que feien els meus companys a classe.

Entrevista 3 - Marina Olomi, logopeda especialitzada en infants amb discapacitats auditives

- [Àudio de l'entrevista part 1](#)
- [Àudio de l'entrevista part 2](#)
- [Àudio de l'entrevista part 3](#)

Jana: Quants anys tens d'experiència com a logopeda?.

Marina: Doncs fa 25 anys que treballo de logopeda. Primer vaig estar al CREDA de Barcelona, el Pere Barnils, i ara farà uns cinc anys que estic al CREDA Manresa.

Jana: Ets logopeda "general" o estàs especialitzada en una discapacitat?.

Marina: El CREDA és un servei educatiu intensiu que ofereix suport a un determinat tipus d'infant que són els que tenen dificultats de llenguatge, trastorns de llenguatge o retards de llenguatge derivats o no de l'audició. N'hi ha alguns que són de l'audició i altres que no. La intervenció del CREDA està enfocada a resoldre el problema que poden tenir aquests nans i posar-los al màxim al nivell de la resta de l'alumnat. I per treballar al CREDA s'ha de ser logopeda i mestra. Aleshores, jo primer vaig fer magisteri i després vaig fer logopèdia. I com que el CREDA, que és un centre de recursos per deficiències auditives, la feina t'especialitza amb persones amb dificultats d'audició. Amb els temps, et vas especialitzant en franges d'edat o en modalitats educatives. Jo he estat més en el grup de 0-3 o 0-6. Després hi ha gent que es dedica més a altres trastorns de llenguatge no derivats l'audició o a la llengua de signes, que feien bilingüe. O sigui, cada professional, per l'àmbit on va treballant, doncs s'especialitza una mica més.

Jana: Recordes, aproximadament, quants infants sords implantats has tingut?.

Marina: Moltíssims, moltíssims. No els he contat mai, però jo diria més de 50 segur.

Jana: I te'n recordes de cada un?.

Marina: Molt, perquè clar, estàs allà amb ells moltes hores mirant-los súper a prop a veure que i hi estàs també amb les seves famílies.

Jana: Per què és important la logopèdia en l'etapa d'Educació Infantil?.

Marina: Hi ha una sèrie de coses que són bastant específiques, sobretot a les primeres etapes, de compensar el que de manera natural durant la primera franja d'edat no s'ha adquirit. S'ha de compensar, i per això s'ha de fer treball d'educació auditiva, és a dir, de quina manera aquesta criatura pot desenvolupar allò que segons com, li manca una miqueta més. Quan tu li poses un implant a un infant, hi ha tota una sèrie d'habilitats, de processaments auditius que durant la seva primera etapa de vida que no ha sentit, s'ha de treballar específicament.

Jana: Que destacaries de la logopèdia individual?.

Marina: El seguiment més individualitzat et permet estar més de prop d'aquella criatura, doncs et permet veure les possibles dificultats que té i on s'ha de reforçar. Hi ha coses que es poden treballar a l'aula, sí, però també d'altres que s'han de fer de manera individual perquè has de tenir un espai silenciós perquè l'infant et senti bé i que sàpiga el que estàs fent. És a dir, treballar en un ambient adequat perquè a vegades a les aules pot haver-hi molt de soroll. I això interfereix molt en l'infant amb pèrdua auditiva perquè, quan hi ha soroll, el primer que li passa és que es dispersa pels estímuls que l'envolten. La intervenció a l'aula es pot fer en moments puntuals, però en altres moments és millor fer-ho d'una manera més dirigida i individual. La logopèdia ha de ser dins de les franges lectives perquè és un servei educatiu i nosaltres tenim el mateix horari que les mestres. Però sí que en casos excepcionals es pot insistir en fer les sessions al pati per evitar que la criatura surti de la de l'aula. En el cas d'un infant petit, de quatre, cinc o sis anys, això no pots fer-ho perquè no el pots deixar sense patis, no el pots deixar sense esbarjo al migdia perquè ho necessita. Llavors, s'ha d'anar valorant què li convé més, que surti, que es quedi, etc, etc. També és veritat que, a infantil, una hora de logopèdia individual, és com un privilegi en comparació amb compartir-la amb 25 infants més, perquè clar, s'aprèn molt dels companys i de la interacció, però quan tens una persona que només et mira a tu ho canvia tot. Pots estar atenta a un sol infant, i les famílies també a vegades valoren això, la individualitat. I un cop l'infant tira, llavors ja es pot anar modificant les sessions de logopèdia. Fins a la possibilitat de fer-les als migdies mentre els altres estan al pati. I m'he tingut infants que agraeixen fer logopèdia durant el pati o al migdia, perquè potser és algú que necessitava estar amb una persona que l'entengués. Per exemple, jo ara tinc un nen que no és sord, però té un trastorn de llenguatge i només es queda a dinar a l'escola aquells migdies que treballa amb mi. Treballem l'estona d'abans de dinar, després dina al menjador de l'escola i directament a l'aula per les classes de la tarda. Però si hi ha algun dia que jo no puc anar, se'n va a dinar a casa perquè no vol fer el pati del migdia a l'escola perquè té dificultats per comunicar-se, i no s'ho passa bé a l'escola. El que vull dir és que aquest nano valora més treure'l del migdia per fer la sessió de logopèdia que treure'l de la classe que és una situació que ell pot mitjament controlar i se sent més segur, és per a aquest motiu que el traïem al migdia perquè intentem adaptar-nos a ell, a les seves necessitats i preferències. Dins de cada cas, s'intenta cobrir la necessitat que tinguin.

Jana: Per tant, dius que la logopèdia és un servei flexible? És a dir, no és que les sessions de logopèdia han de ser A o B, sinó que s'han de tenir en compte molts factors del cas per decidir

com aplicar la logopèdia. I potser comença d'una manera, però més tard s'ha de canviar per X motiu.

Marina: Sí, d'això es tracta, de què sigui un seguiment molt individualitzat de cada alumne. El que li va bé a un nen, potser a un altre.

Jana: I tu sempre has fet això de treballar amb un nen de manera individualitzada o has entrat alguna vegada a l'aula?

Marina: A classes he entrat de manera puntual. Per exemple, jo he tingut nen petit a qui li havia de fer tres sessions i n'hi havia una que no sabíem on col·locar-la. Per exemple, una de les sessions de la rotllana i com que en nen estava molt endarrerit al llenguatge i a la rotllana no podia participar, doncs aquesta estona me l'emportava per fer el mateix, però, de manera individual per estimular el seu llenguatge: el calendari, el temps, el que havia fet al cap de setmana amb l'aportació de la seva família... Tot això ho fem de manera individual. Però després havia d'intentar col·locar una altra sessió sense trepitjar-li educació física, patis, música... Al final va tocar trepitjar l'hora dels racons en el qual jo vaig entrar a classe una estona per jugar, dinamitzar, conversar amb els seus amics... per més tard emportar-me'l i fer un petit feedback del que ha passat a l'aula "Qui s'ha disfressat?, de què s'ha disfressat?, qui tenia dos barrets al cap?, quin li quedava millor?." Tot això per estimular el seu llenguatge perquè a infantil qualsevol cosa és llenguatge, qualsevol anècdota, història, detall... el que sigui, pots tu després ajudar-lo a elaborar, a explicar. Llavors, en aquests casos sí que he treballat a dins de l'aula amb una sessió de racó. Però clar, treballar a dins de l'aula per qüestions de logopèdia, jo no puc trepitjar-me amb la mestra, jo anar parlant pel meu compte mentre ella anar parlant pel seu. Hi ha massa interferències. En un ambient de racó és l'oportunitat perfecta perquè jo pugui participar, jugar, fer preguntes... Però ha de ser en un context que sigui important d'ajudar-lo a fer servir el llenguatge. I ara la tendència és intentar fer tot el que es pugui a dins de l'aula. Perquè quan parlem d'inclusió és que tots estiguin inclosos a dins de l'aula. Però jo t'he de dir que, com a logopeda i persona que treballa amb nens amb necessitats educatives especials, crec que actualment fa falta una mirada també una mica més especialitzada. Hi ha nanos que no aprenen a llegir sols durant les estones de la lectura global, llavors necessiten algú que els agafin, que mirin on està, que interpretin quin és el seu camí i que l'acompanyi. I clar, això s'ha de fer des d'un grup petit o de manera individual. No pots fer-ho a dins de l'aula perquè no és factible. Així que podríem dir que es tracta de trobar un equilibri que serveixi en el cas del nen. A vegades, hi ha temporades que és més convenient treballar fora de l'aula, o hi ha vegades que diuen "No, és que aquest nen, fora de l'aula està girat, quan ha de sortir se'n posa enfurrunyat i no vol treballar, per tant, en un cas així, l'opció més viable és quedar-se dins de l'aula per intentara aprofitar, com es pugui, les hores del suport.

Jana: T'ha passat alguna vegada que algun nen no volgués sortir de classe per anar a logopèdia?

Marina: Sí, però sobretot nens ja grans. Per exemple, ara tinc una nena que està a primer d'ESO que als 8 anys li van detectar una pèrdua auditiva mitjana, que no és gaire important, però això vol dir que fins als 8 anys, ella ha estat construïnt un llenguatge amb buits i desconexions. I com que ara està a l'institut, el que ella vol és estar al seu racó a les classes, no vol sortir, llavors estem intentant adaptar-nos al cas. Al principi, volien fer les sessions a les 8 del matí, però el centre escolar no ens va deixar, perquè també és veritat que a vegades no es pot fer allò que vols. És una qüestió de coordinació, tant amb la família, com amb la nena i

l'equip directiu de l'escola. Després hi ha el tema dels horaris, que segons quan pretens fer la sessió logopèdica, no tens cap problema o si perquè les classes d'Educació Física i Música no es poden trepitjar mai. Sempre s'intenta trepitjar les segones llengües, com ho és l'anglès. Al principi sembla una mala idea, però clar, en els casos d'aquells infants que tenen moltes dificultats en l'aprenentatge del llenguatge, es prioritza que aprenguin bé primer una llengua, abans d'aprendre noves. Estem parlant que hi ha nens amb pèrdua auditiva que no saben parlar pràcticament o que parlen, i en un principi, hauria de ser sempre la llengua vehicular de l'escola, el català, però a vegades no es pot fer perquè potser la llengua familiar és el castellà o un altre idioma. Llavors ja entre tot el tema de què si la llengua vehicular de l'escola és el català, però a casa parlen en castellà, hi ha un conflicte, perquè tu estàs fent les sessions en castellà, però no els estàs ajudant a millorar l'àmbit acadèmic quan l'idioma de l'escola és el català. Però tornant al tema d'abans, el plantejament inclúsiu és molt maco, tanmateix, després et trobes nens que estan a 4t de primària i no llegeixen. I imagina't com es pot sentir si tots els seus companys estan escrivint amb lletra d'impremta i excepte ell. Això el que fa és bloquejar-se, aleshores, el fet de sortir de l'aula pot fer sentir l'infant diferent, però el fet de no estar al mateix nivell dels companys també el pot fer sentir molt diferent. I potser al principi els infants diuen "ara perquè he de sortir?", però un cop veuen que les sessions de logopèdia els serveix i se'n van de la sessió havent après alguna cosa nova, l'endemà ja volen tornar. Un tema que s'ha de vigilar són els casos que si no es retira l'atenció a temps, l'infant pot caure en el cas de "Jo perquè he d'anar-me'n si hi ha companys de la meua classe que estan pitjor que jo?".

Jana: I si haguessis de destacar els beneficis més principals de la intervenció logopèdica en l'educació infantil, quins destacaries?.

Marina: Com que jo he viscut l'abans i el després, perquè fa 25 anys, en aquella època no hi havia nens tan petits detectats i quan ens arribaven, eren als quatre, cinc o sis anys que els havien acabat de detectar que tenien alguna discapacitat auditiva, i fins aquella edat, simplement havien estat anant a psicòlegs que el seu diagnòstic era que el nen tenia problemes emocionals o altres qüestions res relacionades amb l'audició. No descartaven un tema sensorial o anaven arrossegant i et venia un nen gran que havia tingut molts anys de no estimulació auditiva. Tot allò que no s'estimulava de manera adequada, es perdia, i eren 3 o 4 anys sense escoltar. I actualment, amb l'screening neonatal comencen a venir nens de pocs mesos ja implantats. I són infants que han anat adquirint totes les habilitats auditives des de sempre, i tot i que pot ser un sord profund, doncs, evoluciona una mica com un oïdor. Aleshores, què és el que és primordial per mi de la logopèdia en l'etapa 0-6 anys? La detecció de possibles problemes d'audició per compensar-ho com més aviat millor a través de l'estimulació de comunicació i llenguatge i l'educació auditiva. L'educació auditiva és ajudar-los a treballar les habilitats de processament auditiu que molts nens no han tingut aquesta estimulació. Sobretot, des de petits se'ls ha d'ensenyar a escoltar, per què sinó que passa? Que es refien i passen més estones desconnectats que connectats i adopten una actitud passiva. Aquí és important la diferència entre sentir i escoltar. Perquè escoltar és la base de les relacions socials i comunicatives, tot començant per entendre el que diuen les altres persones. Un altre aspecte molt important com a logopèdia és observar perquè l'infant estigui en les condicions d'audició òptimes, per exemple, si tenim un nen amb audiòfons i sempre té l'orella plena de mocs, no li pots demanar que estigui atent perquè aquell no tindrà una bona percepció fins que no se li resolgui el problema d'orella mitjà. Aleshores, és qüestió d'observar molt què li passa, i qüestionar-se les coses: per què no està responent?. Potser hi ha nens que

estan a la lluna perquè hi ha una cosa física que li està impedit. És important observar-lo entre tots el que l'envoltem, els pares, logopedes i mestres, per això el treball multidisciplinari és molt important, que tothom estigui connectat.

Jana: Això mateix t'anava a preguntar, que opines tu sobre la coordinació entre els diferents agents? Com creus que ha de ser aquesta coordinació perquè no hi hagi cap interferència o obstacle per la integració del nen a l'escola, tant escolar com social?

Marina: Lamentablement, perquè no hi hagi cap obstacle, és impossible, perquè no només t'enfrontes a la pèrdua auditiva, sinó que també et trobes amb altres dificultats i obstacles que l'infant es va trobant en el dia a dia. Com aquella vegada que em vas explicar que estaves fent una competició de gimnàstica artística que et van caure els dos implants a terra en mig de l'exhibició. Hi ha coses com aquest imprevist les quals el nen o nena ha d'aprendre a gestionar, i tu, com a logopeda també estàs implicada. El tema de la coordinació, per mi, és fonamental, l'ideal seria poder establir una coordinació molt estreta i regular, però a vegades no és factible, no hi ha prou hores per trobar-se amb tothom. A vegades, no hi ha disposició de les famílies per X motiu, ja sigui que no accepten la discapacitat del fill o filla o perquè treballen molt o per altres raons. El cas de les famílies que passen anys buscant una altra cosa que no la realitat, acaba afectant l'aprenentatge del nen. Llavors, si no ho accepten, no poden actuar en benefici d'ell. Moltes vegades depèn de la bona voluntat de tothom. Al final, el que acaba funcionant és que la gent sigui molt conscient que aquella criatura mereix tot el respecte i que ha d'estar tan integrada com sigui possible en el món. El meu objectiu és que els nens i nenes aprenguin del món i siguin capaços de conviure en ell de manera autònoma.

Entrevista 4 - Pep Gonzàlez, mestre d'Educació Infantil

- [Àudio de l'entrevista part 1](#)
- [Àudio de l'entrevista part 2](#)

Jana: Com vas viure la meva escolarització a l'etapa d'Educació Infantil, sabent que tenia un implant coclear i posteriorment un segon?

Pep: Recordo perfectament que et vaig tenir com a alumna durant I4 i I5. Era un moment molt inicial del teu procés d'escolarització com a nena amb sordesa implantada. Ja portaves el primer implant coclear, però encara estaves en una fase molt primerenca pel que fa a la consciència fonològica, la discriminació auditiva i el llenguatge oral. Malgrat això, des del primer dia mostraves una gran intenció comunicativa i moltes ganes d'interactuar, aprendre i participar en l'aula. I quan et van col·locar el segon implant, vaig percebre un canvi molt notable. Vas fer una progressió molt ràpida, especialment en la comprensió auditiva i en l'expressió oral. Això va tenir un impacte positiu en la teva participació en l'aula i en la manera com t'hi relacionaves socialment.

Jana: Tenies formació prèvia sobre la sordesa o sobre els implants coclears abans de tenir-me com a alumna?

Pep: No, mai havia rebut formació sobre els implants coclears, però gràcies a la coordinació amb la logopeda vaig poder aprendre i adaptar-me al que necessitaves tu. Abans de tenir-te a l'aula, no sabia pràcticament res sobre la sordesa ni sobre què era un implant coclear. Durant la formació inicial com a mestres, hi ha molts àmbits que es toquen molt per sobre, i les discapacitats auditives gairebé no s'hi aborda. Això ens porta, com a docents, a haver de buscar-nos la vida quan ens trobem amb situacions reals. En el teu cas, em vaig haver

d'espavilar: llegir, preguntar, observar molt... Però sobretot em va ajudar molt el suport dels professionals que t'envoltaven.

Jana: Com valores la importància de visibilitzar la sordesa i formar els futurs mestres en aquest àmbit?.

Pep: És urgent. Malauradament, la sordesa no és una discapacitat gaire visible, i molts mestres arriben a les aules sense saber ni què és un implant coclear. Això no hauria de passar. Igual que ara es parla molt del TDAH, o del TEA, també cal donar espai a la discapacitat auditiva en la formació inicial. Perquè només si coneixem, podem comprendre. I només si comprenem, podem acompanyar bé. No podem deixar-ho tot en mans de la voluntat individual dels mestres. Cal formació, visibilització i recursos reals. Tu vas tenir la sort de comptar amb l'acompanyament del grup, de l'entorn, de l'escola i dels mestres que hi havia en aquell moment. Vas arribar a un lloc molt bo perquè segurament hi ha altres alumnes implantats que arriben a escoles on només tenen la intervenció logopèdica dues vegades per setmana, i ja està. La resta queda en mans del que la família i el mestre puguin fer. Va ser una sort tenir-te a classe perquè aprofitant que tenies unes necessitats educatives específiques, treballàvem amb tot el grup la consciència fonològica com una rutina diària amb més insistència. Era una activitat integrada a l'aula: passar llista, mirar la data, explicar el cap de setmana... tot això formava part de la teva rutina i tenia molt de sentit per a tu perquè t'ajudava molt a pràctica, però també per la resta d'alumnes.

Jana: Com vas viure el repte de tenir una alumna amb sordesa implantada a la teva aula?.

Pep: Doncs, sincerament, com un repte molt intens però molt enriquidor. Aquell era el meu cinquè any com a mestre, i tot i no tenir experiència prèvia amb infants amb sordesa, vaig viure la teva escolarització com una oportunitat de creixement professional. L'escola on érem, El Segrer, era un entorn exigent, i alhora comptàvem amb la teva mare, que estava molt implicada, i una logopeda molt present, la Marina. Tot això va ser clau. Confesso que vaig tenir moments d'angoixa i por, de sentir que no en sabia prou, però alhora vaig rebre molt d'acompanyament. La marina em va ajudar molt, no només a tu, sinó també a mi, com a mestre. Em proporcionava recursos, m'explicava què necessitaves, i vam fer un treball realment conjunt. I tots aquests aprenentatges m'han acompanyat en la resta de la meva trajectòria com a docent.

Jana: Creus que l'experiència de tenir una alumna amb implants coclears ha impactat la teva trajectòria com a mestre?.

Pep: Absolutament. Tu has estat una referència molt important en la meva trajectòria. Sempre que penso per què faig aquesta feina, em vens al cap. Perquè amb tu vaig aprendre que l'escola és això: adaptació, escolta, formació contínua, i sobretot presència. El desconeixement inicial es va convertir en motivació, i l'experiència amb tu em va preparar per afrontar situacions similars amb més seguretat. De fet, el que vaig aprendre aquells anys m'ha servit molt en altres escoles i amb altres infants amb necessitats educatives diverses.

Jana: Quin paper va tenir la meva mare i la Marina, la logopeda, en tot el procés educatiu i inclusiu?.

Pep: Fonamental. El paper de la família sempre és clau, però en el teu cas, va ser realment determinant. La teva mare estava implicadíssima. Hi havia una coordinació molt estreta entre nosaltres tres: l'escola, la logopeda i la família. Aquesta "ultracoordinació", com a mi m'agrada dir-ne, ens va permetre ajustar contínuament el que fèiem, compartir observacions, i fer que tot tingués coherència. Com ja he comentat, la Marina no només t'acompanyava a tu en el

procés logopèdic, sinó que em donava eines concretes per adaptar la pràctica de l'aula com donar consignes com fer servir el reforç visual, com treballar la consciència fonològica... i això va beneficiar també tot el grup.

Jana: Com vas gestionar la convivència a l'aula entre la teva situació i les necessitats de la resta del grup?.

Pep: Aquest va ser un dels grans reptes. Quan tens un infant que requereix tanta atenció i adaptació, corres el risc de desatendre la resta. Jo m'ho vaig prendre molt seriosament: volia que tinguessis tot el que necessitaves, però sense que cap altre infant quedés enrere. Per això vaig intentar fer que moltes de les estratègies que servien per a tu fossin també útils per a tot el grup. Per exemple, fer servir més suports visuals, treballar molt la repetició de consignes, reforçar la consciència fonològica... Tot això era bo per a tu, però també era enriquidor per a la resta dels infants.

Jana: Com vas percebre la meua relació amb els companys i companyes de classe?.

Pep: Jo et veia com una nena amb moltes ganes de comunicar-te i participar, però també recordo moments de frustració. A vegades no entenies què passava, o et costava seguir el fil, i això et feia sentir desconnectada. Això passava sobretot en activitats en què el llenguatge oral era central. Però també et diré que la resta de companys eren molt empàtics. Treballàvem molt la mirada, l'escolta activa, el fet de repetir consignes, d'incloure't. I això feia que et sentissis part del grup. Jo sempre dic que el mestre a Infantil és una mica com el flautista d'Hamelín: si tu transmetes la voluntat d'incloure, els infants la segueixen.

Jana: Jo recordo tenir molt bona relació amb els companys. Però també recordo que sovint sortia de l'aula per anar a logopèdia. I tot i que sabia que aquestes sessions m'ajudaven molt, també em preguntava: per què havia de sortir?

Pep: Aquesta és una reflexió molt important. A I3, el joc encara és molt en paral·lel, i el llenguatge no és tan essencial. Però a I4 i I5, la socialització esdevé clau: el joc simbòlic, la conversa, la relació... tot això gira molt al voltant del llenguatge. I quan un infant no hi pot participar per manca de llenguatge, pot quedar aïllat.

Jana: Sí, i això és el que jo vull abordar amb el meu TFG. A part d'explicar què és la sordesa i quines implicacions pot tenir a l'educació infantil, també volia posar l'accent en la logopèdia. Perquè sí, recordo que aprenia molt, però també em sentia apartada.

Pep: És un debat molt present a les escoles, no només amb infants sords, sinó amb qualsevol necessitat educativa: trastorns de conducta, visuals, TEA... Des del Decret d'Inclusió del 2017 es promou que, sempre que sigui possible, les intervencions passin dins de l'aula. I el decret ho diu de manera preciosa. Però la realitat és més complexa. Hi ha situacions en què, per molt que vulguis, necessites sortir de l'aula.

Jana: I amb infants implantats, quin és el límit?.

Pep: En aquests casos és veritat que moltes coses poden passar dins l'aula. Amb l'acompanyament de la mestra d'audició i llenguatge i de la logopeda, pots estar a l'aula mentre es treballen activitats adaptades. Però també és cert que, per exemple, els exercicis de consciència fonològica o de repetició de sons requereixen un ambient molt tranquil, que a l'aula sovint no es pot garantir.

Jana: És clar, perquè un infant implantat ha d'aprendre a escoltar.

Pep: Exacte. Un infant sord implantat no és com una criatura que neix i adquireix l'audició de manera natural. Amb l'implant, has d'aprendre a escoltar i a interpretar els estímuls auditius. És un procés complex. La teua logopeda, la Marina, em va explicar que la percepció del so pot ser

com un so robòtic, processat, diferent del que percebem les persones oients. I això implica que, segons l'activitat o l'ambient, calgui sortir de l'aula per garantir una millor qualitat del treball.

Jana: I com s'intenta que hi hagi continuïtat entre el que passa dins i fora de l'aula?

Pep: Doncs compartint materials, estratègies, intentant que el que es treballa a logopèdia tingui continuïtat a l'aula i viceversa. Això és essencial perquè no hi hagi una desconexió. Però, tot i això, hi haurà moments en què caldrà treure l'alumne, com quan vas al metge. Hi ha coses que des de l'aula no es poden oferir.

Jana: Suposo que la clau és trobar un equilibri.

Pep: Exactament. No es tracta d'escollir entre dins o fora de l'aula, sinó d'analitzar quina és la necessitat en cada moment i decidir el millor per l'infant. L'objectiu final és garantir el seu desenvolupament integral i la seva inclusió real, no només simbòlica.

Jana: Recordes quantes vegades sortia de la classe per anar a logopèdia?

Pep: Sí, recordo bastant clar que sorties gairebé cada dia. Jo diria que com a mínim quatre dies a la setmana. Sempre hi havia un moment, normalment al matí, que venia la logopeda a buscar-te i marxaves de l'aula. A vegades era en plena explicació o mentre fèiem alguna activitat en grup, i altres vegades durant el pati o el migdia. Era una rutina força habitual, fins al punt que ja sabíem que no series tota l'estona amb nosaltres. Al principi em cridava molt l'atenció perquè era una cosa que feies tu i ningú més. Llavors la Marina ja em va explicar de manera detallada el concepte de la logopèdia i les seves intencions, que era per ajudar-te a parlar i a entendre millor. Però, tot i això, em feia una mica de pena perquè em semblava que et perdies moltes coses. Per exemple, si estàvem fent una manualitat o preparant una obra de teatre, tu no estaves en tot el procés. O si estàvem fent grups, sovint acabaves sent l'última a afegir-t'hi perquè no estaves quan ens havíem organitzat. A vegades, fins i tot et veia tornar i quedar-te una mica descol·locada, com si no sabessis exactament què tocava fer. Crec que devia ser molt difícil per a tu haver d'estar entrant i sortint tan sovint.

Jana: Creus que sortir tan sovint de l'aula va afectar la meua integració amb el grup-classe?

Pep: Personalment crec que sí. No perquè nosaltres no volguéssim que formessis part del grup, sinó perquè el fet que estiguessis fora tantes estones feia que et perdessis moments clau de convivència. Tant dins com fora de l'aula, hi ha situacions que serveixen per crear vincles: quan riuen tots junts per alguna ximpleria, quan et toca fer parella amb algú per treballar, quan expliques una anècdota... I moltes d'aquestes coses tu no les vivies perquè no hi eres. Això feia que a vegades no sabéssim si comptar amb tu per segons quines coses, no per mala fe, sinó perquè no sabíem si hi series. També em sembla que això podia fer que tu et sentissis una mica fora de lloc, perquè sempre havies de tornar a enganxar-te a la dinàmica del grup quan ja havia començat. Tu eres una nena sociable, sempre tenies ganes de participar i parlar amb tothom, però sí que es notava que t'hi costava una mica més que a la resta. Hi havia moments en què ja ens havíem posat a jugar o a fer alguna cosa, i tu arribaves i no sabies exactament de què anava el joc o com unir-t'hi. I no és que no t'acceptéssim, però ja teníem una dinàmica feta i a vegades era difícil fer-hi lloc algú que acabava d'arribar. També recordo que quan fèiem activitats en grup, a vegades tu no havies sentit bé alguna explicació i no deies res, potser per vergonya, i et quedaves una mica al marge. Penso que si haguessis pogut estar a totes les activitats sense interrupcions, hauries estat molt més integrada. No hauria calgut que sempre estiguessis recuperant el fil. A l'escola passen moltes coses durant el dia que no només són les classes: són les relacions, les bromes, els conflictes, els moments de companyonia... I tot això també educa i et fa sentir part del grup. Si haguessis pogut fer la logopèdia en un altre

moment, potser no t'hauries perdut tants moments de convivència. I crec que això hauria fet que la teva experiència a l'aula fos molt més completa i satisfactòria, tant pel que fa als aprenentatges com a la part social i emocional.

Jana: Recordes si, en aquella època, vas percebre que em poguessin afectar emocionalment les sortides tan freqüents de l'aula per anar a logopèdia? Et semblava que em sentia diferent o que ho vivia d'alguna manera especial?.

Pep: Sí, jo crec que d'alguna manera sí que t'afectava. No era una cosa que tu expressessis obertament, perquè sempre vas ser una nena bastant forta i amb ganes de participar, però els que érem a prop teu ens adonàvem que alguna cosa passava. Per exemple, quan tornaves a l'aula després de la logopèdia, sovint et veia una mica insegura, com si no sabessis ben bé on posar-te o què fer. A vegades feies preguntes que nosaltres ja havíem resolt, i notaves que això et feia sentir una mica desubicada. I també recordo que en alguns moments, quan estàvem en rotllana o parlant tots junts, tu t'ho miraves una mica des de fora, com si no acabessis d'encaixar. També diria que, encara que ho intentaves amagar, de vegades et feia sentir diferent. No ho sé, era com si portar aquells aparells a les orelles, sortir de classe sola, fer coses que ningú més feia... et fes sentir com una nena "a part". I això crec que et feia patir una mica per dins, encara que intentessis fer veure que no passava res. De vegades feies bromes o et mostraves molt alegre, però hi havia moments més tranquils on et notava una mica trista o pensativa, sobretot si havies tornat d'una sessió i veies que t'havies perdut alguna cosa important. Per tant, sí, crec que emocionalment t'afectava, potser no de manera molt visible, però sí de fons. I el fet de no poder compartir tantes experiències amb nosaltres com hauria estat ideal, segurament va influir en com et senties dins del grup, en la teva autoestima i en la manera com et relacionaves amb els altres. Jo crec que si haguessis pogut estar més present a l'aula, t'hauries sentit més segura, més valorada com a part del grup i, sobretot, més acompanyada.

Entrevista 5 - Marta, mare del Jan (nen sord implantat de 10 anys)

Jana: Quina edat té el teu fill?.

Marta: En Jan té ara 10 anys.

Jana: A quina edat va ser implantat?.

Marta: Va ser implantat als 10 mesos amb una operació bilateral perquè a què la seva sordesa va ser detectada molt aviat, i gràcies a això, ha estat possible rebre una estimulació molt precoç.

Jana: Recordes com va viure el teu fill el fet de sortir de l'aula per anar a logopèdia durant l'etapa infantil?.

Marta: Recordo que alguns dies el Jan sortia de l'escola una mica trist i m'explicava que a vegades no li agradava marxar de classe per anar a logopèdia, perquè els altres nens continuaven jugant o fent l'activitat del moment, i ell se'n perdia moltes. Deia que quan tornava, de vegades no sabia què havien fet i ningú li explicava, i clar, se sentia desconnectat i fora de lloc. També em deia algunes vegades que li feia vergonya que tothom sabés que ell marxava sempre. I li feia ràbia sortir quan tocava psicomotricitat o música. Jo veia que clarament alguna cosa fallava, ja no per la seva manera de parlar, sinó perquè no compartia prou estones amb els altres, i per això sempre li va suposar un sobreesforç establir vincles i amistats.

Jana: Com valors la logopèdia rebuda? Penses que va ser positiva per al desenvolupament del Jan?

Marta: Sé que el suport logopèdic és necessari i agraeix el que vam rebre en el seu moment perquè no dubto que el va ajudar molt a aprendre a escoltar, parlar i relacionar-se. Però si pogués tornar enrere, demanaria que no sempre fos durant les mateixes hores o que algunes sessions fossin dins l'aula. Crec que el desenvolupament emocional i social és igual d'important que el lingüístic perquè al final, un nen no només va a l'escola a aprendre, sinó també a fer vincles, tenir confiança en ell mateix i sentir-se part del grup.

Jana: Quines millores proposaries per equilibrar el suport logopèdic i la inclusió social?

Marta: Més coordinació entre logopedes i mestres i una planificació més flexible. Potser fer algunes sessions col·lectives o en petits grups dins l'aula. I sobretot, tenir en compte les activitats i moments importants del dia, com les rutines, el treball cooperatiu o les festes, perquè els infants que necessiten aquest suport logopèdic no se les perdin. També trobo que estaria bé que els altres entenguessin per què ell marxava, per trencar barreres i fer no es veiés com "el nen diferent".

Entrevista 6 - Èlia, mare de la Laia (noia sorda implantada de 19 anys)

- [Audio de l'entrevista](#)

Jana: Quina edat té la teva filla?

Èlia: La Laia té 19 anys ara.

Jana: A quina edat la van implantar?

Èlia: Va ser implantada als 13 mesos, en ser una sordesa bilateral i profunda, i des del principi vam seguir totes les recomanacions mèdiques i logopèdiques per garantir-li un màxim accés al llenguatge, ja que el que ens recomanaven era implantar-la.

Jana: Recordes com va viure la teva filla el fet de sortir de l'aula per anar a logopèdia durant l'etapa infantil?

Èlia: La Laia ha estat sempre una persona sensible, per tant, ara ella té alguns records regulars de l'època perquè m'explicava que sempre havia d'anar-se'n de la classe quan començaven alguna activitat divertida o entretinguda. I quan hi tornava, sovint es trobava desorientada perquè li costava tornar a connectar amb el que estaven fent. I allò la feia sentir a vegades diferent, com si no fos una més del grup. Deia que sempre arribava quan ja havia passat tot.

Jana: Com valors la logopèdia rebuda? Penses que va ser positiva per al desenvolupament de la Laia?

Èlia: A nivell de parla i comprensió, la logopèdia ha estat essencial. El que va fer al llarg dels anys va ser increïble. Però crec que l'organització no va ser del tot adequada. Potser hauria estat millor fer-ho d'una forma més integrada, o almenys, variar els horaris.

Jana: Quines millores proposaries per equilibrar el suport logopèdic i la inclusió social?

Èlia: Trobo que s'hauria de dissenyar un Pla Individualitzat que no només inclogui objectius lingüístics, sinó també emocionals i socials. Que tant el metre com la logopeda treballin plegats. I fins i tot potser intentar incloure la logopèdia a l'aula infantil, encara que sigui un cop a la setmana, crec que ajudaria a normalitzar la situació. També crec que ajudaria que l'escola informés més a les famílies de com afecta tot plegat per fer reunions conjuntes per fer un seguiment, i ja no només per valorar el procés del llenguatge o altres aspectes de continguts, sinó per valorar també la part emocional de l'infant com a persona. Jo sempre els comentava que la Laia es queixava de què no li agradava sortir de l'aula i sentir-se diferent.